

Vestnik

»MESSENGER« GLASILO SLOVENCEV V AVSTRALIJI

»MESSENGER» – Voice of Slovenians in Australia

“Registered by Australian Post
Publication No. VAW 1215”
CATEGORY A

LETNIK XXXIII šte. 3/4

MAR/APR 1988

AVSTRALSKI SLOVENCİ – ROJAKOM PO SVETU IN DOMA

IZJAVA – DECLARATION

Predstavniki slovenskih društev ter slovenski kulturni delavci v Avstraliji, zbrani na prvem Slovenskem taboru v Avstraliji, na zemljišču Slovenskega društva “Planica–Springvale” v Melbournu, Victoria, na 12. in 13. marca 1988, izjavljamo sledeče:

Avstralski Slovenci, ki smo se v velikem številu zbrali v Melbournu, se pridružujemo vsem onim prebivalcem Avstralije, ki se letos s ponosom spominjajo dogodka pred 200 leti, ko se je s prihodom Evropejcev na ta kontinent postavil temeljni kamen nove avstralske skupnosti, kateri pripadamo tudi mi Avstralski Slovenci.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo v tej prisvojeni domovini v veliki meri dosegli to kar smo iskali: zadovoljivo raven življenja, ki je možna le v okviru svobodnega udejstvovanja na ekonomskem, socialnem, narodnostno-kulturnem in političnem polju. Skupaj z ostalimi etničnimi skupnostmi nam je dana možnost, da naše slovenske tradicije neovirano razvijamo v okviru multikulturnega ustroja Avstralije.

Kljub temu, da sta naša lojalnost do Avstralije in zavest, da smo enakopravni del njenega prebivalstva neovrgljivi dejstva, smo čustveno še vedno povezani z vsem kar je slovenskega. Prav zato so naša društva sklenila, da bodo še bolj temeljito sodelovala z namenom, da s skupnim udejstvovanjem povdarimo in utrdimo samostojno slovensko prisotnost v multikulturnem mozaiku Avstralije.

Istočasno vabimo rojake, kjerkoli se nahajajo v svetu, da z medsebojnim razumevanjem in zaupanjem premostijo vrzeli, ki jih morda še dele ter vskladijo vse svoje delovanje v smer, ki bi zagotovila Sloveniji v svetu pripadajočo ji identiteto.

Slovenski narod se je od svojega prvega množičnega nastopa na taboru v Ljutomeru, katerega 120-letnico proslavljamo danes v Avstraliji, s svojo pridnostjo in delovno zmožnostjo ter s svojimi kulturnimi in športnimi uspehi postavil v vrsto drugih razvitih narodov.

Toda navzlic temu je ime “Slovenija” v svetovni javnosti nezadostno poznano in upoštevano. Še vse preveč se Slovenija istoveti samo kot del Balkana in Jugoslavije. Celó v naši rodni domovini morajo Slovenci neprestano paziti, da obdrže vrednote, ki so si jih s težkimi žrtvami pridobili v zadnjih stodvajset letih in ki jim po vseh naravnih zakonih pripadajo.

Mi Slovenci v zdomstvu in zamejstvu smo dolžni doprinesti svoj delež k prizadevanju za utrditev slovenskega imena. Zato se slovenska društva v Avstraliji povezujemo v skupnem delu za ohranitev naših tradicij in običajev ter slovenskega jezika in kulture.

Pozivamo vse rojake po svetu, da uberejo isto pot, tako da bo prišlo do dejstva ko bomo z enim glasom govorili in skupno delovali v splošno korist Slovenstva.

Representatives of Slovenian cultural life and organizations in Australia who were assembled at the First Slovenian Tabor (Festival) in the grounds of the Slovenian Club Planica–Springvale in Melbourne, Victoria, on 12th & 13th March 1988, declared the following:

We Australian Slovenians, assembled in large numbers, are joining with all those people of Australia, who in this year remember with pride the event of 200 years ago when the arrival of the first European settlers in this Continent laid the foundation stone for a new Australian Community to which we Australian–Slovenians belong.

We state with pleasure that in our adopted homeland we have found in the majority of cases, a satisfactory living standard for which we were searching. This has been possible to achieve only on the basis of freedom in the spheres of economical, social, cultural and political activities

Together with the other ethnic Communities we enjoy the ability of developing our Slovenian traditions without hindrance within the frame of the multi-cultural structure of Australia. Notwithstanding that we are loyal towards Australia and are aware that we are accepted as part of its population with equal rights, our sentiments are still bound to all that is Slovenian.

Because of this our organizations decided to co-operate even more efficiently in order to accentuate and affirm our independent Slovenian presence in the multicultural mosaic of Australia.

At the same time we are inviting Slovenians, wherever they are in the world, that with mutual understanding and trust endeavour to overcome the difficulties which perhaps are still dividing us and co-ordinate all their efforts in order to assure for Slovenia and all Slovenians a worldwide identity which is their due.

From its first political mass-meeting which was held in Ljutomer, the 120th Anniversary of which we celebrate in Australia this year, the Slovenian Nation has placed itself among the other developed nations. This has been the result of its diligence and work capabilities together with its cultural and sporting achievements.

Despite this the name of “Slovenia”, in the world-wide community, is insufficiently known and appreciated. Slovenia is still too much identified only as a part of the Balkan and Yugoslavia. Even in our original homeland the Slovenians have to be permanently on the guard in order to retain the values they obtained by many sacrifices during the past 120 years and which are their natural rights.

We Slovenians, living outside of Slovenian state borders, must contribute to the efforts in affirming the Slovenian name.

Therefore the Slovenian organizations in Australia will combine our work in order to retain our traditions and customs, our Slovenian language and culture.

We invite our compatriots all over the world to take the same path so that the time will come when we shall all speak with one voice and work together for the common benefit of the Slovenian cause.

Karen PERSIC

REALIZED DREAM

In the late forties the first significant number of Slovenian immigrants arrived in Melbourne. In those early days of strange customs and language the need for familiar surroundings and companionship was very strong. Out of this need the first Slovenian organization in Australia “Slovenian Club Melbourne” was born on the 19th December 1954.

As Melbourne expanded and Slovenians became established and more numerous they gradually permanently settled in the various outer suburbs. Thus also the Slovenian Club Melbourne, now renamed to Slovenian Association Melbourne, being situated in the inner suburb of Carlton, couldn't cater for Slovenians living in the distant parts of the greater Melbourne. So in 1971 Club Jadran was formed in the western

suburbs, followed by Planica–Springvale in 1972. S.D.M. moved from Carlton to Eltham. Slovenians in Geelong, however established their own club already back in the year 1956.

The Slovenian migrants physically built their social clubs, subsequently working at maintaining these clubs, both with their time and money. We now have 2nd and 3rd generations of Slovenians established here in Australia. And Slovenian Clubs exist in all larger Australian cities.

The time had come to pool resources and work together again as one unit. On 1st of April 1984 The Council of Slovenian Organisations in Victoria was formally formed with representatives from S.D.M., Jadran, Planica, Geelong, Albury, Slovenian Section of 3EA and Vestnik.

On the Weekend of 12th and 13th March 88, Australia's Bicentennial year, the First Slovenian Festival in Australia, which was organised by the Council, was held at Planica–Springvale Club.

The festival represented more than just two days of fun, but also proved that Slovenians can work together for a common cause. Despite the unpleasant weather more than 3000 people attended over 2 days. People from other Slovenian Clubs as far away as Adelaide, Sydney and Canberra joined in the festivities.

The festival was opened by the Minister for Ethnic Affairs in Victoria Mr. Peter Spyker, which was followed by two days of music, dancing, entertainment, bowling competitions and traditional food, which was served in the grounds. On Saturday afternoon a concert of choirs was held, followed by the big dance and Sunday saw the combined arts, craft and paintings ex-

hibition in the hall. Nostalgic memories were rekindled by the photographs of migrants leaving Trieste after the war and children were proudly displaying their ribbons won in the races.

As is evidenced at all the Slovenian clubs, the success was due to the people who gave of their services voluntarily. To all involved congratulations!

Lets hope that this is not the First and Last Festival of Slovenians in Australia, but that others will follow if not annually at least biennially.

As the Declaration proclaimed at the Festival states:

“Therefore the Slovenian organizations in Australia will combine our work in order to retain our traditions and customs and our Slovenian language and culture.”

The Slovenian heritage is one of which to be proud.

NEODVISNO GLASILO
SLOVENCEV V AVSTRALIJI

P.O.Box 56, Rosanna, Vic., 3084,
Tel.-459 8860

Lastnik - Publisher
SLOVENIAN ASSOCIATION
MELBOURNE

P.O. Box 185, Eltham, Vic., 3095
Tel.: 437 1226

Predsednik: F. Prosenik; tajnik: L. Conlan

Uredil - Edited by:

MARIJAN PERŠIČ

s pomočjo - assisted by:
Jana Lavrič, Vasja Čuk

Tiska - Printed by D. & D. PRINTING

Cena - price: 1 dollar per copy
Letno - Annual: Australia \$ 12.00,
Overseas \$ 18.00, Air mail \$ 30.00

Rokopisov ne vračamo
Za podpisane članke odgovarja pisec

PROTESTNO PISMO KANCLERJU

Na podlagi sklepa, sprejetega na izredni seji Sveta Slovenskih Organizacij v Viktoriji ob priliki Slovenskega tabora na 12. in 13. marca, v podporo akciji koroških Slovencev, poslan avstrijskemu ministrskemu predsedniku telegram sledeče vsebine:

Bundeskanzler
Dr. Franz Vranitzky,
Ballhauspl. 2,
Vienna 1014,
Austria.

Spoštovani gospod zvezni kancler!

Avstralski Slovenci se pridružujemo upravičenim željam koroških Slovencev, da se ne uvedejo jezikovno ločene šole.

Apeliramo na Vas, gospod kancler, da v interesu mirnega in uspešnega sožitja obeh narodnosti zavnete ali spremenite predlagano šolsko reformo tako, da bo ostal pouk dvojezičen.

Dear Sir,

We Australian Slovenians are supporting the justified wishes of Slovenians in Carinthia that the separate Slovenian and German language schools not be introduced.

We appeal to you, that in the interest of peaceful and successful co-habitation of both nationalities you reject or amend the proposed school reform so that the bi-lingual teaching in the schools will be continued.

S spoštovanjem - Yours faithfully

Peter Mandelj
President

Melbourne, 16th March 1988

RAJE ME OBESITE

Po podatkih, ki jih čitamo v slovenskem časopisju zaključujemo, da razmere tam z vedno večjo naglico hite usodnim odločitvam nasproti. Ekonomska kriza postaja z dneva v dan bolj pereča, inflacija neugnano raste in ljudi prevzema občutek brezupnosti. Nasvete, kako izboljšati položaj, ki jih dajejo slovenski gospodarstveniki vlada v Beogradu ne upošteva.

Kje je izhod iz te krize? Večina ekonomistov, pa tudi politikov v Sloveniji ga vidi predvsem v preusmeritvi k naravnim tržnim zakonitostim, v sorazmerju nagrajevanja s produktivnostjo in v večji svobodi razpolaganja s svojim zaslužkom.

Federalni krogi pa tega ne vidijo tako. Pred letom dni so se domislili, da bi s spremembo ustave zopet šlo vse dobro naprej. Toda dobro za koga?

Iz predloženih osnutkov ustavnih sprememb je razvidno, da bi pravice

federalnih enot bile omejene na račun centralistične uprave.

Slovenska javnost se je kot eden postavila proti takim spremembam, kajti z njimi bi bila bistveno okrnjena suverenost SR Slovenije.

Ze sama uredba po kateri bi v vsakem primeru, kjer bi bila republiški in federalni zakon v nasprotju, prevladal federalni zakon. Ze samo ta ureditev bi omogočila številčni večini v federaciji, da si podredi druge manjše enote. Take spremembe pa niso sprejemljive, razen ako so pripravljeni odreči se svoje narodnosti.

Slovenski pisatelji, ki so v ospredju gibanja proti tem spremembam se boje, da se bodo slovenske politične osebnosti podredile ukazom iz Beograda. Zato zahtevajo naj se v SR Sloveniji izvede referendum, v katerem naj vsi Slovenci izrečejo svobodno svoje mnenje in tako prisilijo politike, da zavzamejo odločno

stališče.

Sicer je Jože Smole, predsednik SZDLS dejal, da se bo raje pustil obesiti kot, da bi pristal na spremembe, ki bi okrnile pravice Sloveniji. Toda Jože Smole je le eden od mnogih drugih funkcionarjev, od katerih pa se še nihče ni resno zavzel za predlagani referendum.

Kakšen odnos naj mi, Slovenci živeči izven meja SR Slovenije zavzamemo do teh usodnih dogajanj. Naša čustva so brez dvoma na strani onih, ki si prizadevajo za ohranitev pravice Slovencev do njih suverenosti. Zato jim moramo nuditi vso možno podporo, a pri tem ne smemo dopustiti, da bi kdorkoli skušal izrabiti ta kočljivi položaj in z nepremišljenimi koraki dal povod centralističnim krogom jugoslovanske federacije, da s surovo silo uvedejo v SR Sloveniji režim, ki bi zatrl še poslednjo iskrico upanja, da se slovenski narod v svetu uveljavi v vlogi, ki mu po vsej njegovi sposobnosti in pridnosti pripada..

SPOROČILO ČITATELJEM

Vestnik prihaja med vas zopet kot dvojna številka, kajti nadaljna njegova usoda še vedno ni popolnoma jasna.

Upravni odbor S.D.M., ki je formalni lastnik Vestnika se še vedno ukvarja s problemom najti primerno osebo, ki bi nila pripravljena prevzeti odgovornost za bodočnost tega našega glasila. Ni dvoma, da naloga odbora ni lahka. Saj ima v glavnem samo dve možnosti: Da ga preuredi samo v svoje društveno glasilo, kar bi verjetno ne bilo preveč zahtevno. Če pa ga hoče obdržati v isti obliki pa mora ubrati povsem novo pot in ga postaviti na drugačno gospodarsko bazo s tem, da odgovornost za njegov finančni obstoj podeli z drugimi in jih s tem seveda tudi prizna kot solastnike

Slovenci v Avstraliji imamo toliko svojih uspešnih gospodarstvenikov, da nam vzdrževanje skupnega glasila ne bi smel biti problem. Treba je le dobre volje in močne narodne zavesti.

Kdaj in kako bo izšla naslednja številka Vestnika pa vam zaenkrat na žalost ne morem povedati.

Urednik.

KROŽEK ZA ROČNA DELA

Vse osebe, ki se zanimajo za ženska ročna dela so vabljene, da se pridružijo Krožku za ženska ročna dela, ki je pričel svoje delovanje pri S.D.M.

Krožek se sestaja vsako drugo nedeljo v mesecu v prostorih S.D.M., 82 Ingrams Rd., Research. Dobrodošel je vsakdo, ki bi se rad usposobil v tej lepi spretnosti, pa najsi bo v preprostem vezenju ali pa v takih posebnostih kot so idrijske čipke, katere bo učila poznana strokovnjakinja v tej panogi, ga. Oblak.

Za vse nadalje podrobnosti pa se lahko obrnete na go. Mileno Brgoč, tel.: 232 2958 ali pa na go. Anico Kodila tel.: 850 8658.

METKA PREJELA DENAR

Vodja zdravstvenega doma v Domžalah nam je poslal sledeče uradno potrdilo:

25.2.1988.

Potrjujemo, da je naša bolnica Metka Škerjanc, rojena 22.3.1964, stanujoča Hudo 36, p. Radomlje, prejela 3786 avstralskih ali 2646 ameriških dolarjev od rojakov iz Avstralije.

Ta denar je namenjen in shranjen za nakup dihalnega aparata, ki je Metki življenjsko potreben. Nabava dihalnega aparata bo možna, ko bo zbrano dovolj sredstev.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav.

(Podpis nečitljiv)

(V tem potrdilu še ni vključena vsota 1652.30 avstralskih ali 1169.16 ameriških dolarjev, katere smo poslali na Metkin naslov 11. februarja 1988.)

Od Metke pa smo prejeli pismo datirano 29.2.88, v katerem piše:

Spoštovani

Zdaj vidimo, da so še na svetu dobri ljudje, ki v težkih trenutkih pomagajo bolnikom in jim tako s prelepim pismom in pa čekom lepšajo dolge dni. In prav zato vam še enkrat hvala pri zbiralni akciji.

Prisrčen pozdrav iz sončne Slovenije od vaših prijateljev

Metka, ati in mami

PISATELJI NA ČELU ODPORA

1. SR Slovenija v celoti zavrača osnutek amandmajev k ustavi SFRJ, sprejet na seji Skupščine SFRJ 29. decembra 1987, kot nesprejemljiv.

2. SR Slovenija zahteva, naj se odloži sprejemanje sprememb ustave SFRJ,

a. dokler ne bodo v demokratični in za vse odprti javni razpravi, ki v bistvu že intenzivno poteka, razjasnjena osnovna vprašanja, navedena v raznih javnih izjavah (vprašanja odnosov v federaciji, odnosov med federacijo in federalnimi enotami, družbenega sistema, političnega pluralizma, vloge ZK, konceptov lastnine, človeških pravic, vloge in položaja armade itd.)

b. dokler ne bodo na taki osnovi sprejete nove republiške ustave in, c. dokler ne bo mogoče na teh temeljih pripraviti novega predloga ustave SFRJ."

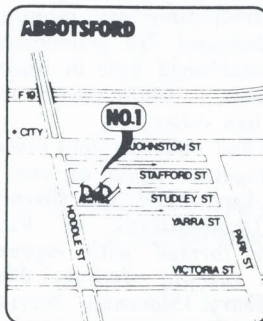
Društvo slovenskih pisateljev se je znašlo na sami sprednji konici odpora Slovencev proti spremembam ustave. njihovo zahtevo, katero so poslali na Skupščino SR Slovenije, Svetu za kulturo pri SZDL in predsedstvu konference SZDL:

"Člani Društva Slovenskih Pisateljev so na članskem sestanku 15. februarja 1988 sklenili, da vam posredujejo pobudo za razpis republiškega referenduma in vas s tem dopisom pozivajo, da to pobudo podprete oz. sprejmete.

Člani Društva Slovenskih Pisateljev pozivajo Skupščino SR Slovenije, naj v skladu s 325., 335., 342., 436., in 437. členom Ustave Socialistične Republike Slovenije razpiše republiški referendum za naslednjo odločitev:

Pty. Limited

1 STUDLEY STREET,
ABBOTSFORD, MEL., VIC. 3067
PHONE: 419 1733

ZA VSE TISKARSKÉ USLUGE
SE PRIPOROČATA
DRAGO - DANICA ZOREC

● Quality Offset
and Letterpress
Printers

● Creative
Designers

● Gold Stamping

● Raised Printing

JOŽE URBANČIČ

Telefon: 465 1786 (Bus.)
850 7226 (a.h.)

KAL - CABINETS

STROKOVNJAKI ZA:

kuhinjsko pohištvo - mizarsko opremo kopalnic, umivalnikov itd. -
vsakovrstne stenske omare in knjižne police.

SPECIALISTS FOR:

Kitchens - Vanity Units - Wardrobes - Book shelves

Če gradite novo ali pa obnavljate staro, obrnite se z zaupanjem na nas!
If you are building or renovating call on us with confidence!

15 COMMERCIAL DRIVE, THOMASTOWN, 3074

TABOR – PRIMER IZ PRETEKLOSTI ZA BODOČNOST

Prvi slovenski tabor v Avstraliji je za nami in organizatorji sedaj lahko z zadovoljstvom gledajo na uspeh svojega dela. V moralnem, kakor tudi materialnem oziru so lahko ponosni z rezultati svojega truda povezanega z nemajhnimi skrbmi.

Kako zahtevna je bila priprava tabora naj nam povedo sledeče številke:

Nabavljeno je bilo 300 govejih zrezkov, 300 svinjskih zarebrnic, 200 kg čevapčičev, 300 zrezkov iz seskljanega mesa (hamburgers), 200 hrenovk za "hot dogs", 300 parov kranjskih klobas ter 100 struc kruha in 200 žemelj. Za udušitev žeje pa je bilo na razpolago 2000 pločevink brezalkoholnih pijač, 600 steklenic piva, 2400 stubbies piva, 360 steklenic raznih vin in 120 steklenic Radenske mineralne vode.

Da so ljudje vse to lahko jedli je bilo potrebnih 3500 papirnatih krožnikov, 3000 kosov plastičnega jedilnega pribora, 1000 plastičnih skodelic za kavo in 3000 serviet.

Za nabavo vsega tega je bilo treba založiti denar, dobaviti material in ga razdeliti skupinam, ki so skrbele za pripravo in prodajo. Ni čudo potem, da so

Po vseh predhodnih pripravah pa je na oba dva dni tabora na organizaciji delalo kakih 150 oseb. Pijača in jedi sta bili samo del vseh priprav, kajti treba je bilo poskrbeti za pravilno izvedbo tudi vseh drugih zadev, kot so priprava razstave, folklornega programa, koncerta, plesa, pa tudi za prvo pomoč in urejeno parkiranje ter športna tekmovanja.

Predno je bilo vse to nared je bilo potrebno veliko sestankov in razgovorov članov pripravljalnega odbora, katerega so sestavljali člani vseh organizacij povezanih v Svetu Slovenskih Organizacij v Viktoriji. Bilo je prvič, da so vse te organizacije tako tesno sodelovale na organiziranju tako velikega obsega. In potrebno je poudariti, da so člani pripravljalnega odbora delali složno in nesebično ter žrtvovali mnogo časa. Prihajali so redno na sestanke in to na velike razdalje. Posebno priznanje gre v tem pogledu rojakom iz Geelonga, ki so po končanem delovnem dnevu prišli včasih na sestanek celo do Springvale ter se vračali domov šele enkrat po polnoči. Vsi pa vemo, da je razdalja med Geelongom in Springvale blizu 100 kilometrov.

Številne narodne noše so povdarile slovenstvo našega tabora. Na sliki grupa iz 'Planice' (Foto Štefka Križmanič)

Tabor je dal priliko za srečanja in razgovore. Minister Peter Spyker, pater Bazilij in Peter Mandelj si imajo gotovo nekaj važnega povedati, kajti kot zglada Ivo Leber pazi, da nihče ne prisluškuje. Na skrajni desnici pa vidimo predsednika društva iz Adelaide Janeza Ritovca. (Foto Jože Čulek)

Del publike, ki je v pričakovanju slavnostne otvoritve navlic deževnemu vremenu zasedle stolice, ki so bile postavljene vse okoli odra.

(Foto Jože Čulek)

SLOVESNA OTVORITEV

Sam tabor bi brez dvoma potekal tako kot je bil zasnovan če ne bi deževno in mrzlo vreme nekoliko pomešalo načrte. Toda tudi težavo z vremenom so prireditelji nekako premagali in naši primeren izhod, še posebno ko se je pokazalo, da hudi nalivi niso preprečili nad vse zadovoljivega obiska.

Pred uradnim začetkom tabora je bila v dvorani "Planice" služba božja, katero sta darovala patra Bazilij in Tone.

Ob 11. uri pa je prispel minister za etnične zadeve Viktorije g. Peter Spyker, ki se je rad odzval povabilu, da uradno odpre ta naš slovenski festival v proslavo 200-letnice Avstralije in 120-letnice prvega slovenskega ljudskega tabora.

Ko se je občinstvo zbralo okoli, na prostem postavljenega, odra je predsednik "Planice", g. Lojze Kovačič pozdravil vse goste in nato predal uvodno besedo predsedniku SSOV g. Petru Mandelju, katerega govor objavljamo na drugem mestu.

Minister Spyker je nato s kratkim nagovorom uradno odprl tabor. Tudi tokrat je poudaril, da smo Slovenci ena najbolje organiziranih in delavnih etničnih skupin, za kar so priča naša društva z vsem kar so zgradila s svojimi sredstvi in delom svojih članov, ne da bi prosila pomoči pri državnih uradih. Dejal je, da je potrebno, da zadržimo svoje tradicije ter jih prenesemo na mladi rod in s tem obogatimo multikulturalnost avstralske družbe. Kot svoje priznanje in prispevek k organizaciji tabora je odobril 1000 dolarjev iz fonda svojega ministerstva.

Sledil je program deklamacij in folklornih plesov, ki sta ga uspešno povezovala Jana Lavrič in Andrew Fistrič. Na žalost je izvedbi programa nagajal dež, ki je sem in tja nagnal gledalce, da so si poiskali zavetje pod drevesi in šotori ter bližnjo streho stavbe, kjer so bila razstavljena dragocena ročna dela naših žensk, knjige ter druge zanimivosti.

Izvajalce programa pa dež ni ugnal in tako smo kljub nalivu videli narodne plesne, ki so jih izvajale folklorne skupine "Planice" ("Rdeči cvet" pod vodstvom ge. Mete Lenarčič), Slovenskega društva "Ivan Cankar" iz Geelonga (pod vodstvom ge. Štefi Matkovič) ter Slovensko Avstralskega društva "Triglav" iz Canberre (pod vodstvom gđc. Barbare Falež.)

Angleški prevod Prešernove "Zdravljice" je deklamiral Andrew Fistrič, pesem Ivana Lapuha "Slovenci v novi domovini" Lidija Lapuh in Ivan Lapuh je prečital svoje misli pod naslovom "Naš slovenski tabor". Ga. Marcela Bole se je tudi za to priliko predstavila s svojimi verzi, ki jim je dala naslov "Tabor". Med posameznimi točkami programa smo poslušali zvoke ansambla "Karantanija", na elektronične orgle pa je zaigral Lenti Lenko. H koncu pa je program dobil še malo avstralskega priokusa, ko je nastopila mladinska skupina "Bush Band" in zaigrala "Give me a Home among Gum trees" in ko je Anita Pahor zapela "Waltzing Matilda".

(Dalje na sledeči strani)

Govor ptedsednika SSOV, g. Petra Mandelja, na Slovenskem taboru v Melbournu, 12.marca 1988.

"Right Honorable Mr. Peter Spyker, Minister for Ethnic Affairs, Mayor of Springvale cr. John Kirkwood and Lady Mayoress, all representatives of various slovenian organizations across Australia, distinguished guests, Ladies and Gentlemen and last but not least my dear countrymen.

It is with great pleasure that I greet you all here today on this first Slovenian Festival in Australia. Together we shall rejoice and celebrate 200th birthday of our new homeland, a country that has given us all new beginning and the freedom to preserve our heritage and traditions.

Traditions is the only dowry that our country of birth has given us, and many of us I can still well remember the day when we said our farewells to our motherland and departed into unknown. Sure, it was not the land of honey that greeted us on our arrival, but with the time, this country of Australia became our home. Changing times have given us newcomers a chance to make a new life, which we were able to enrich with our dowry of culture and tradition.

Today's Australia represents a unique multicultural nation, people of many different lands and backgrounds. Together with (this country's inhabitants) and leaders we are trying to form an understanding way of life for us and for

future generations to come. Let us all on this special occasion at the time of the first Slovenian Festival pledge our contribution of unity and togetherness in peace and friendship among all the nationalities that live in this land.

Let me conclude with this words: Happy birthday Australia!

And now permit me to say a few words in my mothers language.

Pozdravljeni predragi rojaki in rojakinje, posebno vi ki ste prišli od daleč, da skupno proslavimo to veliko srečanje in si bratsko sežemo v roko. Prvi slovenski tabor v Avstraliji. Naj bo ta zabeležen v zgodovini kot datum velikega srečanja rojakov, kjer je vsak s svojo prisotnostjo dokazal, da so Slovenci složen narod, ki ohranja svojo tradicionalno dediščino kljub zaprekam preteklosti in razdaljam našega časa. Mnogo let je že preteklo od tedaj, ko so naši pradedi organizirali prvi slovenski tabor v Ljutomeru na Štajerskem. 120 let je že od takrat, a tukaj med nami prvič in upam, da tudi ne zadnjič. Naj bo ta zgodovinski dan začetek oživiljenja med nami Slovenci v naši novi domovini. Tako kot tedaj, naj to srečanje danes zapečati zvestobo v prvi vrsti našemu slovenskemu jeziku in naši kulturi. Le z razumevanjem in spoštovanjem med seboj in do drugih bomo ostali dobri državljani te nove domovine Avstralije.

Happy Slovenian Festival - tabor!

Minister Spyker se v slovenski družbi znajde kot med svojimi. Od leve na desno so: Zlatko Rome, Karen in Marijan Peršič, Lado Sluga, Peter Mandelj, Helena van de Laak in minister Peter Spyker. (Foto Jože Čulek)

TABOR – PRIMER IZ PRETEKLOSTI ZA BODOČNOST

Popoldne so se nadaljevala tekmovanja v balinanju in druge športne aktivnosti. Stojnice s hrano in pijačo so komaj zmagovale povpraševanje in številne narodne noše so dale celemu zemljišču "Planice" navzlic sivim oblakom pisano barvo in domače slovensko vzdušje.

Mladina 'Planice' je predstavila svoj "Bush Band" (Foto Arnuš)

NAŠA PESEM SE GLASI

Po peti uri popoldne uri se je zopet napolnila velika dvorana "Planice". Zanimanje za koncert pevskih zborov "Jadrana" in S.D.M. ter drugih skupin je bilo zelo veliko. Ta program sta povezovala ga Lucija Srnc in g. Lado Sluga. Poleg že omenjenih pevskih zborov je nastopil mladinski pevski zbor verskega središča v Kew "Glasniki", "Bush Band", Pevski kvartet "Zvon", plesna skupina S.D.M. s plesom "Can-can", ga Jana Lavrič je recitirala stihe ge Viktorije Gajšek "Moj zapuščeni dom". Največ navdušenja med poslušalci pa je izzval skupni nastop obeh mešanih pevskih zborov, S.D.M. in "Jadrana", ko je mogočno in ubrano, čeprav v malo prepočasnem tempu, zazvenela: "V hribih se dela dan".

Po koncertu se je večer nadaljeval s plesno zabavo v pozno noč ob zvokih ansambla "Slovenski kvintet".

ZANIMIVA RAZSTAVA

Navzlic zelo prekratki noči so bili organizatorji že zgodaj zjutraj v nedeljo na delu. Urediti je bilo treba veliko dvorano za slikarsko razstavo ter razstavo ročnih del in našega tiska. Delo je šlo urno od rok saj so imele pripravo v rokah izkušene moči: Lucija Srnc, Draga Gelt, Zora Gec, Milena Brgoč, Meta Lenarčič in Milka Pongrač. Pa tudi drugih pomagačev se ni manjkalo. Razstavljenih predmetov je bilo veliko število in ni mogoče popisati vseh zanimivosti, ki so napolnile veliko dvorano. Omenimo naj le najbolj vidne:

Fotografije tržaškega rojaka g. Maganje so s svojimi motivi iz Tržaške okolice ter z ganljivimi prizori iz časa ko so se slovenski emigranti poslavljali v Trstu od svojcev in rodnih krajev pred odhodom v Avstralijo so marsikomu priklicale solze v oči. Veliko odobravanje so zbudili akvareli ge Metke Škrobar roj. Slavič, ki

V razstavnici so se vrstili tudi nastopi mladih pevcev in deklamatorjev. (Foto Ivan Lapuh)

je za to priliko pripeljala svoja odlična dela iz dajlnega Gold Coast. Prikazovanje izdelave idrijskih čipk je imelo vedno polno radovednih opazovalcev. Angleški prevod pesniške zbirke Toneta Kuntnerja "My House" je bil prvič na razpolago javnosti na vpogled in nakup. Ljudje so si tudi z zanimanjem ogledovali vezane letnike našega "Vestnika" ter druge predmete iz zgodovine delovanja naših društev.

Metka Škrobar-Slavič je ob svojih razstavljenih slikah srečala mnogo znancev iz preteklih časov

SKUPNA IZJAVA

Najpomembnejši del tabora pa je prišel na vrsto v nedeljo pred kosilom, ko se je vršila izredna seja SSOV, na katero so bili povabljeni prisotni zastopniki Slovensko-avstralskega društva iz Canberre (Barbara Falež, tajnica), Slovenskega društva Adelaide (Janez Ritovec, predsednik) in Slovensko avstralskega literarno umetniškega krožka (Janez Čulek). Na žalost je predsednik Slovenskega društva Sydney, g. Šernek že pred sejo moral odpotovati nazaj v Sydney.

Na tem sestanku so se prisotni domenili za še bolj tesno sodelovanje ter podpisali slovesno izjavo, katero prinasamo na prvi strani Vestnika. Sklenili so tudi poslati protestni brzojav avstrijskemu kanclerju glede načrtov o uvedbi jezič-

Združena pevska zbor S.D.M. in 'Jadran' sta pod vodstvom Branka Sosiča navdušila poslušalce s pesmijo V hribih se dela dan . . . (Foto Arnuš)

no oddeljenih šol na slovenskem Korroškem. Dogovorili so se, da bodo spremljali tudi položaj Slovencev na Tržaškem in jih podprli če bo treba.

V načrtu je bilo, da se ta izjava prečita pred zbrano slovensko publiko, toda slabo vreme je to onemogočilo. Pač pa je izjava še isti večer bila prečitana na slovenski radio oddaji 3EA, ki je tokrat oddajala direktno s "Planice". Izjava je bila kasneje poslana v vednost tukajšnjim državnim oblastem ter raznim slovenskim forumom po svetu in v Sloveniji.

V nedeljo popoldne, ko so se končala športna tekmovanja in so se ljudje zopet naužili kuhinjskih dobrot ter zvokov ansambla "Kristal", je ostalo na sporedu samo še žrebanje srečolova, katerega prva nagrada je bila letalska karta za polet v Slovenijo in nazaj (darilo JAT-a). Ostale nagrade in druge prispevke so darovali še Eurofurniture, W.D.Wills, Stan Mlinar, J. Hojnik, Frank Prosenik in Rudi Iskra.

VZPODBUDNO PISMO

Dragi Slovenci in Slovenke zbrani na vseslovenskem taboru v Melbourne!

Čeprav je Slovensko Avstralski Literarni in Umetniški Krožek le malo društvo, se vendar čutimo del vašega današnjega tabora, ker naši člani in članice pripadajo vsem društvom in mi vsi smo del slovenskega naroda in avstralskega občestva.

Želimo vam uspeha pri vsem, kar ste počeli in sklenili in prav rade volje se pridružujemo vašim ključnim sklepom, ki jih mislite v imenu zbranih poslati na različne kulturne in oblastvene forume: prvič, da bi izrazili svojo slovensko samobitnost, drugič, da bi izpovedali našo skupno zaskrbljenost za usodo slovenskega naroda kjerkoli v svetu in tretjič, da bi izpovedali svojo globoko hvaležnost Avstraliji, ki nas je sprejela v težkih povojnih časih in smo zdaj nje državljani in prebivalci.

Želimo, da bi vaše rezolucije poslali v vednost tudi slovenski javnosti, najsi bo to preko Slovenske Izselske Maticice ali po Društvu Slovenskih pisateljev, ki se zadnja leta res odkrito, vneto in dostojanstveno zavzema ne samo za enoten slovenski kulturni prostor, ampak tudi za pravice slovenskega naroda v sklopu jugoslovanske federacije narodov. .

Pozdravljamo vas prav pristrčno v imenu brsteče slovenske književne dejavnosti v Avstraliji. Kar se skrbi za slovenski narod in za prihodnje uspešno žitje v tej naši novi zemlji, smo z vami bratje in sestre!

V imenu SALUKa prisrčen pozdrav!

Bert Pribac

V Canberri, 11.marca 1988

Za organizatorje pa delo še ni bilo končano. Treba je bilo pospravljati in napraviti obračune. Še dobro, da je bil ponedeljek v Viktoriji državni praznik (Labour Day) in so tako "Planičarji" spravili svoje zemljišče in dvorano zopet v običajno stanje. Izraz "običajen" je kar na mestu, kajti ta naš tabor je bil nekaj zelo izrednega. Vendar upajmo, da se bomo lahko Avstralski Slovenci od sedaj dalje sestajali na naših taborih vsaj vsakih par let.

Naslednje take tabore pa bo verjetno mnogo lažje pripraviti, saj bodo organizatorji imeli že primer, po katerem se bodo ne samo ravnali, ampak ga še zboljšali ter izgladili morebitne pomnkljivosti sedanjega. Seveda, z izjemo vremena.

REZULTATI TEKMOVANJ

Slovenske Lovske in Ribiške družine so na Slovenskem taboru na 12. in 13. marca priredile posebno tekmovanje in streljanju za prenosno plaketo (shield).

Zmagala je ekipa Športnega društva St. Albans (Veseli lovci), ki je dosegla 345 točk. Na drugo mesto je prišla ekipa S.D.M. s 327 točkami. Tretje mesto je dosegla "Planica" z 296 točkami in četrto Geelong z 253 točkami.

Slovensko športno društvo St.Albans bo zadržalo plaketo do naslednjega slovenskega tabora, kjerkoli in kadarkoli pač bo spet organiziran.

Kar 24 skupin je tekmovalo v balinanju ob priliki Slovenskega tabora na 12. in 13. marca na baliniščih "Planice". Od teh je bilo 16 moških ekip in 8 ženskih.

Uvrstili pa so se takole:

Moške ekipe.

1. Planica, 2. Planica, 3. Jadran in 4. S.D.M.

Ženske ekipe.

1. S.D.Canberra, 2. Planica, 3. Istra in 4. Jadran.

Ob priliki Tabora so bila tudi tekmovanja v biljardu. Organizator g. Viktor Lampe nam je sporočil sledeče rezultate.

V soboto 12. marca bila medklubška kompeticija, v kateri so zmagali predstavniki Planice.

V nedeljo 13. marca pa so tekmovali posamezniki in prva tri mesta so zasedli člani S.D.M in sicer: 1. Jože Gelt, 2. Kevin Adamič in 3. Ivan Mohar.

G. Lampe upa, da bo še bolj poživil zanimanje za biljard in vabi vse, ki so zainteresirani za ta šport, da se mu javijo na telefon: 437 1226.

Trofeje za zmagovalce je tokrat darovalo društvo Planica.

Na velikem srečolovu, ki je bil prirejen ob priliki Slovenskega tabora v Melbourne so glavne nagrade prejele srečke s sledečimi številkami:

1. dobitnik :	3102
2. "	3197
3. "	1737
4. "	1028

UPOKOJENCI MED ŠKRATI

Ni bilo dosti razlike med škrti, Snelgčico, Pepelko, Trnjulčico in drugimi pravljničnimi bitji v Fairy Parku in našimi upokojenci. Pri škrtih si moral pritisniti na elektronski gumb, da so se pričeli vrteti, pri naših upokojencih pa je Viktor pritisnil na gumbe svoje harmonike in že so plesali in peli.

Medtem ko je škrate vrtela elektrika je pa na naše upokojence delovala dobra volja, katero jim je pripravila ga. Mici Hartman in njeni pomočniki z dobrim kosilom in kozarčkom pijače.

Bilo je to v nedeljo 27. marca v kraju Anakie, kakih 20 km na poti iz Geelonga v Bacchus Marsh. Na tem mestu se ravni-na prične vzpenjati v hribčke posejane s slikovitimi formacijami granitnega skalovja ter se nadaljuje v gozdnatih predelih tja v smeri Ballana. Tu v Anakie stoji majhen hribček, ki se imenuje Fairy Park ali po naše Pravljnični park.

Ker menda nam starejšim že itak gre na "otročje", je odbor S.D.M. odločil, da bo letos popeljal upokojence na piknik med škrate, prince in princeze, roparje in čarovnice, govoreče živali in čudodelne gobe. In odbor v svoji modrosti ni napravil napake. Vsi upokojenci smo se kar odlično znašli v tem pravljničnem okolju, ki ga je vzpostavil in ga vzdržuje poročen par "novovavstrijancev"; mož doma iz Nemčije, a žena pa pristna Slovenka iz Celja.

V tem Pravljničnem parku so na razpolago odlične možnosti za "barbecue" s številnimi klopami in mizami, zaščitenimi proti slabemu vremenu in ogromno parkirenga prostora.

Vse to smo uporabili, ko se nas je kakih petdeset glav zbralo na vznožju hribčka. Po ukusnem kosilu, ko so se usta poplaknila s kavo ali česar bolj močnim, je Viktor raztegnil harmoniko. Sledila je pesem, dokler niso počasi pari eden za drugim zginili v goščavje na ogled pravljničnih prizorov.

Kar kmalu smo se morali posloviti od škrtov, ker nam je bilo na potu domov pripravljeno, še eno presenečenje.

Nedaleč, kake 2 km od Pravljničnega parka se nahaja "Anakie Winery". Ustavili smo se in glej, zopet smo srečali rojaka. Marjan Kocbek si je sedaj, ko je v pokoju za "part time" zabavni posel izbral to kar si je menda želel vse svoje življenje: Delo v vinarni. Z dolgoletno prakso v poskušanju vina si je nedvomno pridobil strokovno sposobnost, ki jo prav rad deli z drugimi, a še posebno s takimi ki so pripravljani tudi kupiti nekaj steklenic tega "Anakie special".

Za upokojenca kot je umirovljeni uradnik Marjan Kocbek ni nič bolj zadovoljivo kot čisti podeželski zrak, vinograd in vesela družba. (Foto K. Persic)

Da ima na razpolago dobro pijačo pa ni dokaz samo njegovo zatrjevanje (kljub temu, da bi mu po onem starem "in vino veritas" moral vedno verjeti), nego tudi cene, ki niso ravno upokojenske. Toda naj cene še tako ne-upokojenske, inteligentni človek - tudi če je že upokojenec - ve kaj je dobro vino in Marjan je bil kar vesel, da je bilo med našimi upokojenci tudi nekaj tako "inteligentnih", da so ga kupili kar na du-cate. Seveda se je tudi Marjan držal principa: chepaer by the dozen.

Kako je potem večina naših upokojencev prišla domov ne bi mogel popisati, kajti ostal sem še nekaj časa pri Marjanu. V glavnem zato, da sva skupno ocenjevala še nekaj steklenic, ki je prinesel na mizo, nekaj pa tudi radi tega, da se mi je mešanica v mojih dihalnih organih popravila na tako stopnjo, ki bi me ne spravila v zadrego če bi moral napihovati policijski balonček.

Nauk te cele storije je: Če si upokojen, pojdi si pogledat škrate v Fairy Park, nato pa zavij k Marjanu v Anakie Winery, da boš še nekaj nadaljnjih uric preživel v pravljničnih iluzijah, katere stimulira rujno vince, ki po Prešernu: "nam oživlja žile, srce razjasni in oko, utopi vse skrbi in če si potr ti v prsih up budi".

M.Persič

TRST - MELBOURNE

Ogromno zanimanje so na razstavi ob priliki Slovenskega tabora zbudile fotografije, ki jih je prinesel, ko je prišel s Trsta na obisk v Avstralijo g. Mario Maganja, dolgoletni fotoreporter in sodelavec Primorskega Dnevnika.

Posnetki slovesov ob prilikah vkrcavanja emigrantov na ladje v tržaški luki so marsikomu obudile žalostne spomine in v marsikaterem očesu se je zaiskrila solza.

G. Maganja je bil v ponedeljek 23. marca gost pri S.D.M., kjer se je po formalnem pozdravu predsednika Franka Prosenika razvil prijeten družabni večer, katerega je popestril Viktor Lampe z zvoki svoje harmonike.

Prijetno presenečenje večera je bilo v tem, da je g. Maganja dobil telefonski klic iz Trsta. Klical ga je njegov prijatelj, novinar Miro Oppelt in hotel izvedeti kakšen vtis so napravile fotografije. V ta telefonski razgovor sta se vključila še g. Prosenik in knjižničarka S.D.M. ga. Milena Brgoč. Ves razgovor je bil v Trstu posnet na magnetofonski trak, tako da ga bodo predvajali na slovenski oddaji tržaškega radia.

NA TABORU besede Ivana Lapuha

Prvič smo se Slovenci v Avstraliji zbrali pod imenom "Slovenski tabor". Vemo, da Slovenski tabor ni od danes. Pod tem imenom so se zbirali naši dedje in babice na svoji rodni slovenski zemlji takrat ko jim je trda predla za sleherno pravico, za obstoj Slovencev in slovenstva.

In sedaj, če se vprašamo: kaj je nas pritegnilo, da smo se danes zbrali v tako velikem številu na tem koščku slovenske zemlje v tej naši novi državi Avstraliji.

Letos slavi Avstralija jubilejno obletnico naseljevanja in prav ob tej priložnosti nas je moč naše lastne zavesti privabila skupaj, da ji podarimo trenutek našega duha. Nova dežela nam nudi pomoč ohranjati svojo narodno zavest, učiti mlado generacijo materinega jezika, za kar ji moramo biti hvaležni.

V koliki meri bomo znali sprejeti kar nam ta dežela nudi, zavis od nas samih. Zato pa, dragi rojaki, ne glede kako dolgo smo že proč od svoje rodne domovine Slovenije, kot njen zavedni narod, nam je dolžnost ljubiti in gojiti kar sta nas učila oče in mati. Dolžni smo tudi svojo dediščino izročiti naši generaciji jutrišnjega dne.

Če bo naša zavest trdna, bo tudi mlada generacija spoštovala naše izročilo. Vsekakor pa že doživljamo trenutke zadoščenja: saj v srcih naše mladine živi slovenski duh.

7 - 9 ure zvečer. Vsi fantje, ki se želijo udeleževati v nogometnem športu so vabljeni, da se prijavijo pri g. Derry Maddisonu na telefon 336 3173.

O delu na 'Jadrani' bi lahko rekli, da je malo zastalo. Novi balinski prostor je končan. Sedaj nas čaka delo na balinskih stezah in cementu. Nova stranskiča so sezidana in pod streho. Električna je napeljana in pripravljeno je vse za ploščice.

Ker bo o Slovenskem taboru še mnogo pisanja od drugih, bi rad le pohvalil Svet slovenskih organizacij Viktorije, Slovensko društvo Planica, Slovenski primorski klub Jadran, Slovensko društvo Melbourne ter Vesele lovce iz St. Albansa. Ravno tako gre pohvala udeležencem sobotne folklorne predstave. Ob popoldanski prireditvi, kjer je bil tako lep program bi rad pohvalil vse udeležence, nato otroški pevski zbor Glasniki, mešani pevski zbor SDM ter mešani in moški pevski zbor Jadran. Vrhunec prireditve je bil skupen nastop mešanih pevskih zborov SDM in Jadrana, ko je zadonela pesem planinska - V hribih se dela dan!

Vsem našim rojakom v Melbourne, Australiji in širom sveta pa prav lep pozdrav.

Edo Surina

VIKA GAJŠEK

MOJ ZAPUŠČENI DOM

Še stoji tam naša hiša
vsa v grmovje je zaraščena,
osamljena in zapuščena,
do nje, pa več stezica ne popelje me nobena.

Na visoki češnji še klopotec ropota,
da odganja, vrabce, škorce,
kadar ona sad ima.

Tam v travi sta še dva kolesa od voza,
vsa zarjavela in dotrajana.
Od čebeljnaka komaj so sledi,
tam na tramu, tam leži.

V dimniku pa sova, čuk, domuje,
njihov glas se le ponoči čuje,
kakor, da smrt oznanja,
ki zdaj tam kraljuje.

A mogočna in košata lipa kot nekoč
pa v cvetju vonj razdaja daleč naokrog.
Ptice gnezdi na njej
pridnih čebelic roj, pa med nabira kot poprej.

V gozdu tam za hišo na zeleni jasi
pa se včasih medved prilomasti,
da v zapuščenem sadovnjaku si hruške,
jabolka natrese,
potem pa pete v grmovje spet odnese.

Jaz pa sem slovenski sin,
doma iz prekrasnih pokrajin,
si zdaj na tujem dom gradim,
da v miru in svobodi spet lahko živim.

A mnoge starše, kakor moje,
že črna zemlja krije; ker naslednika več ni
razpadajo tam naše domačije.

A spomin prerad mi tja v sončni gaj hiti,
kjer nekoč sem še fantiček kravce pasel
in preživljal srečne, mlade dni.

Le lastovka še vedno vrača se pod rodni krov,
a mnogim to več ni mogoče,
tudi mene tja,
nikdar več ne bo domov.

V tujini mladost mi je minila,
tu pognala mi je nova korenina
in zemlja ta
nekoč mi bo gomilo krila.

MARCELA BOLE

NAŠ TABOR

V prejšnjem stoletju "Tabor" je zval, Slovincem za pravico poguma vsem dal. Takrat slovensko besedo so priznali, povsod slovensko peli in z veseljem brali.

Slovenska zastava je na drogu plapolala, svobodo zaslužila je Slovenija mala. Narodne noše so tudi po Krasu nosili, lepi primeri so se po skrinjah dobili.

Ponosno so fantje po brjanih plesali, svoja brhka dekleta ob valčkih ponosno kazali. Štirikane kikle so po zraku visoko frlele, vsem, ki so dobre plesalce imele.

Vse to mi je oče večkrat pravil, kot dober plesalec se je pohvalil.

Beseda slovenska:
Pod tujim jarmom je med skalovjem cvela,
Slovinci ne dovolimo, da bo uvenela!
Kdor na slovenski zemlji živi,
v šoli, uradu, naj slovensko govori.

Po Sloveniji naj ostane slovenski napis,
kot so ga pisali oče, mati, teta in stric.
Kadar Slovenec v druge gre kraje,
narodna zavest naj se mu ne omaje.

Zavedni Slovenci živimo tudi v tujini,
to naj vedo v naši lepi domovini.
S prvim "Taborom" smo v Melbourne začeli,
v upanju, da bomo uspehe imeli.

"Tabor" bo nudil Slovincem povezave,
v Avstraliji pomagal nam bo do veljave.
Živeli Slovenci, tu in doma,
na zdravje vam kličem iz vsega srca!

NOVICE IZ "JADRANA"

Že kar dober del leta je za nami. Vrnili smo se na naša delovna mesta v tovarne, pisarne itd.. To je naš vsakodnevni del življenja ki ga moramo vršiti, bodisi privatno za svoje družine ali pa za društvene namene.

Pred božičnimi prazniki smo imeli med nami na 'Jadrani' zelo veliko število rojakov, ki so bili na obisku pri svojih. Vsi so prišli iz Slovenije. Družino Marije Starc je obiskala sestra. Od kjer obdaja vasi Novokračine in Sušak narek "dolina veselja" (vzeto iz ljubljanskega časopisa Delo) sta prišla v East Keilor k družinama Branke Iskra brat Miro ter žena Ivanka. K družini Anice Poklar in Milice Iskra je prišla sestra Jelka.

V januarju smo imeli na 'Jadrani' obisk 26 tabornikov; po rodu so bili vsi Slovenci. Zbrali so se na svetovnem v N.S.W. Zadnje dneve bivanja v Avstraliji pa so bili gostje na 'Jadrani'. Med tem obiskom so si ogledali Ballarat in hrib Yu Yangs. Na 14. januarja so z letalom JAT-a odšli poleteli nazaj v domovino.

Ob zvokih Slovenskega kvinteta smo na 23. januarja priredili poletni ples. Bil je obiskan v zelo velikem številu. Na 13. februarja smo zopet priredili pustni ples. Ob zelo velikem številu mask sta prvo nagrado dobila Kumar Alojz in naš predsednik Frank Iskra. Predstavil se nam je kot baletni plesalec. Med maskami je bilo veliko število mladih parov, kar pokazuje, da se bo ta tradicija obdržala tudi v prihodnosti. Naslednji dan, v spremstvu pevcev in našega harmonikaša Antona Poklarja smo pusta položili k počitku za eno leto. Nosili pa so ga mladi fantje. Pokop pusta je prišel na 'Jadrani' že v tradicijo.

Sedaj pa nekaj o športu, oziroma nogometu. Naši nogometaši so pričeli z rednim igranjem nogometa na 14. marca in to je bilo tekmovanje za Australia Cup. V izredno lepi igri so premagali Upfield z rezultatom 6:1. Naslednji teden so bili poraženi od Balwyn City z 2:0. Z malo več sreče bi lahko bila zmaga v našo korist. Treningi nogometnega kluba so na zemljišču društva 'Jadran' vsak torek in četrtek od

KDO JE RESNIČNO KRIV ?

Naproseni smo bili, da objavimo sledeče sporočilo:

Urednikom časopisov narodnostnih skupin v Avstraliji

Spoštovani!

Gotovo vam je znano, da je grof Tolstoj nedavno potoval po Avstraliji ter držal predavanja, v katerih se je osredotočil na zadevo Macmillan in na nezanesljivost dokazov, katere sovjetske oblasti predložijo zapadnim državam za sodne postopke proti osebam osumljenim vojnih zločinov.

Obdolžitve proti Macmillanu, katere grof Tolstoj navaja v knjigi "The minister for Massacres", ki je izšla leta 1986, so zbudile veliko pozornost v Britaniji. Bistvo Tolstojevih obdolžitvev sestoji v očitku, da je Macmillan kot britanski minister v Italiji leta 1945 neupravičeno predal ujetnike iz Srednje in Vzhodne Evrope Sovjetski Uniji, kar jim je prineslo smrt, trpinčenje in zapor.

Harold Macmillan, pozneje Lord Stockton, je umrl leta 1986, ne da bi kdaj odgovoril na to kar ga je dolžil grof Tolstoj. Toda sedaj ga toži Lord Aldington, ki je kot načelnik štaba 5. korpusa bil odgovoren za operacije v delu Avstrije, ki je bil leta 1945 pod britansko okupacijo. Pričakuje se, da bo sodna razprava na Visokem sodišču (High Court) v Angliji pričela koncem leta 1988 ali pričetkom 1989.

Ko je potoval po Avstraliji je grof Tolstoj prejel veliko ponudb finančne pomoči za obrambo pred sodiščem. Da bi se olajšalo zbiranje sredstev v Avstraliji, je grof Tolstoj opolnomočil ustanovitev fonda, ki bi temeljil na že v Angliji delujočem "Forced Repatriation Defence Fund".

Sedaj ko so zaključeni legalni postopki v zvezi z ustanovitvijo "Forced Repatriation Defence Fund (Australia)" vam bomo zelo hvaležni ako obvestite svoje čitatelje, da nam lahko pošljejo svoje prispevke. Dokler ne bo zagotovljen stalni poštni naslov se lahko denarni čeki pošljejo na:

Forced Repatriation Defence Fund (Australia),

C/- 28 Thurso Street,

Chadstone, 3148

Ko bodo vse podrobnosti tega fonda končane vam jih bomo sporočili. Prav tako vam bomo javili podatke o nadaljnjem razvoju zadeve, čim nam jih bo grof Tolstoj sporočil.

Prilagamo kopijo glave pisma fonda ki je bil ustanovljen v Angliji in na katerem bo bazirana tudi glava pism naše korespondence; prav tako je priložen tudi informacijski letak, ki ga je napisal grof Tolstoj.

Če želite kakršnekoli nadaljne informacije, pokličite spodaj podpisane brez odlašanja. Nadejamo se vaše pomoči v tej hvalevredni zadevi.

S spoštovanjem

Teresia M. Kral
(03) 568 2082
(03) 565 4472

Nicholas Wirubou
(03) 221 8519
(03) 616 2792

Nepoučenim v informacijo naj navedemo, da se grof Nikolaj Tolstoj, ki živi v Angliji, že dolgo časa ukvarja z raziskovanjem dokumentov, ki obravnavajo nasilno predajo raznih protikomunističnih enot po končani drugi svetovni vojni sovjetskim vojaškim oblastem ter trupam maršala Tita.

V maju 1945 se je zateklo veliko število kozakih in ruskih enot, pa tudi kakih 10000 slovenskih domobrancev ter še mnogo večje število vojaških enot tedanje Paveličeve Hrvaške ter raznih srbskih četniških in drugih trup v okrilje britanske armade v severni Italiji in južnozpadni Avstriji. Med njimi je bilo mnogo vojnih ujetnikov, civilistov, političnih beguncev in tudi otrok, žena in ostarelih ljudi. Medtem ko so britanske bojne enote razumevajoče sprejele te nesrečne ljudi, se je koncem junija na ukaz višjih britanskih vojaških in političnih mest ta dobrohotni odnos spremenil in s pomočjo zvižaje pa tudi brutalne sile je bila večina teh ljudi predana v roke svojih političnih nasprotnikov. Mnogo jih je bilo pobitih že takoj ob predaji, drugi pa so pomrli po sibirskih taboriščih ali pa so bili masovno likvidirani brez kakršnegakoli formalnega sodnega postopka.

"Če bi identične operacije izvrševale nasprotnikove vojaške oblasti in bi zatem prišle v ujetništvo zapadnih zaveznikov, bi ti vse odgovorne prav gotovo sodili kot vojne zločince", pravi grof Tolstoj v svojem letaku.

Uradni podatki o vseh teh dogajanjih so zelo nepopolni in tajni. Še največ jih je grofu Tolstoju uspelo nabrati v britanskih uradnih arhivih. Na podlagi teh in po pripovedovanju še živečih prič je napisal in izdal že dve knjigi. Zadnja "Minister for massacres", obtožuje bivšega britanskega ministra Macmillana kot odgovornega za nasilno predajo.

Za časa ko je bil še živ, Macmillan, tedaj že poznan kot Lord Stockton in bogat knjižni založnik, na te obtožbe ni odgovoril, čeprav je grof Tolstoj želel, da bi ga Macmillan tožil, ker bi na ta način sodišče bilo obvezano raziskovati celo zadevo in bi se verjetno odkrili še drugi podatki. Nasprotno, odmev v merodajnih angleških krogih je bil usmerjen v to, da se cela zadeva čimbolj utiše. Nekako v istem smislu kot je nedavno bil primer s knjigo bivšega agenta britanske protišpijonažne službe Petra Wrighta "Spycather". Britanske vladajoče plasti pač ne žele afer, ki bi ji dale slab glas.

Lord Aldington, nekdanji general, odgovoren za operacije britanske vojske na jugozapadu Avstrije pa je drugačnega mnenja. Vložil je tožbo, ne proti Tolstoj, ampak

proti založništvu knjige ter zahteval, da se prepreči njeno nadaljno razpečevanje. Tolstoj pa je sam zahteval, da mu sodišče tudi njega samega smatra kot obtoženca.

Sodne razprave glede žalitve in klevetanja pa so zelo drage zadeve. Lord Aldington je sicer premožen gospod in mu veliki stroški ne bodo delali preglavic, pa tudi v letih je že, ko posvetno bogastvo nima več tolikega pomena. Tolstoj pa kljub svojemu naslovu baron nima velikega premoženja in so zato njegovi privrženci osnovali javni fond, ki naj bi mu omogočil čimboljše pravno pomoč ter zadovoljivo preskrbo dokumentacije.

Tako bo ta velika človeška tragedija, ki se po svoji krutosti lahko primerja z nacističnimi postopki, prvič razpravljana na javnem forumu. Številne priče, bivši pripadniki britanske vojske in pa tudi preživeli žrtve, so že izrazile svojo pripravljenost stopiti pred sodišče.

Med pokrovitelji tega fonda pa zapazimo zanimive osebe kot na primer: Major P.H. Barre komandant taborišča v Vetrinju, ki je s svojim protestom rešil preko 7000 slovenskih civilistov polkovnik prof. Gerald Draper, vojni tožilec na procesih proti vojnim zločincem v Nemčiji v letih 1945 - 49 in izvedenec za mednarodne dogovore, ki urejajo postopanje z vojnimi ujetniki in begunci; g. Nigel Nicolson, zgodovinar, ki je uredil življenjepis Feldmaršala Alexandra in ki je bil kot obveščevalni oficir 1. brigade garde strogo grajan zaradi svojih odkritih komentarjev v poročilih o repatriaciji jugoslovanskih državljanov; Mrs. Zoe Polanska-Palmer, ki je kot mladenka preživela trpljenje v Auschwitzu in Dachau ter je samo radi hudih telesnih poškodb ušla predaji sovjetom in novim grozotam taborišč; grof Aripand Thurn-Valsassina, lastnik gradu v Bleiburgu, ki je bil priča ogorčenju Feldmaršala Alexandra, ko je ta zvedel za tragedijo pod bleiburškim gradom, ki se je odigrala v nasprotju z njegovimi ukazi.

Razprava pred sodiščem v Angliji bo prav verjetno nekoliko bolj razsvetlila okoliščine nasilne repatriacije, čeprav ni upati, da bodo prišla na dan vsa dejstva, kajti mnogi dokumenti so bili namerno uničeni.

Danes nihče več ne dvomi o nečlovečnosti stalinističnega obdobja in okolja. V sami Sovjetski uniji danes uradno rehabilitirajo mnoge osebnosti, ki so jih nekoč pobili radi "izdajstva". Predno pa bodo rehabilitirani tudi vsi oni pobiti in pomrli navadni in preprosti ljudje, katerih velika večina je bila prisiljena vključiti se v ta ali oni tabor bo treba še precej časa in tudi neustrašnih in poštenih ljudi, ki bodo to v stanju izvesti.

DOSEDAJ JUNAK – ZDAJ IZDAJALEC

Spomenik pionirju Pavliku Morozovu še zmeraj stoji v moskovskem parku, čeprav se je okrog njega sedaj razvila polemika. Pred 50 leti so ga slavili kot heroja, ker je prijavil svoje starše kot "državne sovražnike". zdaj pa je mladinski časopis Junost zapisal, da je Morozov "simbol uzakonjenega in romantiziranega izdajstva".

Tako poroča agencija Reuter iz Moskve 20. marca letos. Poročilo in fotografijo je objavil ljubljanski Dnevnik.

Časi se pač menjajo in ljudje z njimi. Današnji heroji bodo morda jutri proglašeni za izdajalce, ali pa tudi obratno.

GORBAČOV V SLOVENIJI

Obisk generalnega sekretarja CK KPSZ v Jugoslaviji je izzval veliko pozornost v svetovni javnosti. Navzlic skupni deklaraciji SZ in SFRJ, ki povdarja, do so odnosi med obema državama vse boljši in se povzpenjajo na kakovostno novo raven, ter da se ne bodo vmešavali v notranje zadeve na državni in na partijski liniji, je seveda neznano kaj se je govorilo za zaprtimi vrati.

Za nas Slovence je zanimivo to, da je Gorbačov razen Beograda obiskal tudi Slovenijo, odkoder je odšel dalje v Dubrovnik in od tam naravnost v Moskvo.

Na kanalu 2 smo v torek 22. marca imeli priliko videti zanimive posnetke o obisku Gorbačova v Ljubljani in v enem od industrijskih obratov Iskre.

Ta obisk v Sloveniji je komentiral seveda tudi svetovni tisk. Po "Delu" posnemamo mnenje britanske novinarki Susan Greenberg, ki ga je napisala za The New York Times:

"Slovenija po njenem mnenju predstavlja "najvišjo možno točko, do katere se lahko neka družba razvije v eno-

partijskem sistemu, predno preskoči v pluralizem ter nasprotja, ki jih to povzroča."

Ko je Gorbačov obiskal Ljubljano, glavno mesto zelo uspešne severne republike, je po mnenju omenjene komentatorke videl samoupravljanje v svoji najboljši luči.

Slovenija izvozi v SZ največ jugoslovanske visoke tehnologije, obenem pa je tudi tisto področje v Jugoslaviji, ki je najbolj nezadovoljno z ovirami, s katerimi ortodoksni komunistični uradniki v Beogradu zavirajo njen razvoj, piše omenjena komentatorka.

Slovenske oblasti so po njenem mnenju že pred časom spoznale, da je za napredek nujna svobodna klima, zato dopuščajo različno politično dejavnost. Na žalost sistem po njenem mnenju še vedno temelji bolj na toleranci kot pa na pravicah, ki bi jih zagotavljalo katerokoli neodvisno telo. Poleg tega so Slovenci pod stalnim pritiskom konzervativcev tako v svoji lastni sredini kot tudi iz drugih krajev Jugoslavije."

SLOVENIJA VAS PRIČAKUJE!

POLETI DO LJUBLJANE, TRSTA in ZAGREBA
/enako do RIMA, BEOGRADA, FRANKFURTA .

Zelo dobre ekonomske prilike

za obisk lepe Slovenije.

in vse strani sveta...

Obrnite se na nas čimprej, da vam lahko pomagamo pravočasno dobiti potni list in jugoslovansko vizo!

Ne pozabite, da je že od leta 1952 ime GREGORICH dobro poznano in na uslugo vsem, ki se odpravljajo na potovanja! PRIDEMO TUDI NA DOMI

ERIC IVAN GREGORICH
DONVALE TRAVEL

1042—1044 Doncaster Road,
EAST DONCASTER, Vic. 3109
Telefon: 842 5666 (vse ure)

(Licence No. 30218)

Island of Freedom

V marcu je Mihael Gorbačov obiskal Jugoslavijo, verjetno z namenom, da poglobi odnose med Sovjetsko Zvezo in jugoslovanskimi državniki. Vsaj takšen je bil zunanji videz tega obiska. Kaj so pa v resnici razpravljali pa se še dolgo ne bo moglo točno vedeti. Obiskal je tudi Slovenijo, kar je bilo vzrok, da so tudi številni novinarji malo bolj podrobno analizirali dogajanja v naši rojstni domovini. Andrew Nagorski je napisal sledeče poročilo za ugledno mednarodno publikacijo Newsweek. Ta je to poročilo objavila v svoji avstralski izdaji na 22.3.88. Iz nje posnemamo:

Compared with the rest of Yugoslavia, or any country within the Soviet bloc for that matter, Slovenia is an island of affluence and freedom—far more Western than Eastern. Economic performance? With only 2 million inhabitants, a mere 8 percent of Yugoslavia's population, this Alpine republic generates nearly one-fifth of the country's GNP and a quarter of its vital hard-currency exports. While unemployment is running at 14 percent elsewhere in Yugoslavia, Slovenia has to import workers from other republics to help man its factories. Free expression? In recent months the Slovenian press has questioned everything from Communist Party leadership to the military's program of selling arms to Third World dictatorships. "The past taboos are falling like dominoes," says Bozo Kovac, editor of the Slovenian daily Delo. "You can write about anything."

Although they have never existed as an independent nation, the predominantly Roman Catholic Slovenians are fiercely proud of their national heritage and language. They are quick to point out that while most of what is now Yugoslavia languished under Ottoman rule for centuries, Slovenia was a part of the Austrian empire—which, they say, accounts for its Western orientation and efficient work habits. So long as Yugoslavia's economy was expanding during the 1970s, the Slovenians believed that their industriousness was rewarded by their higher living standards. By 1979 the purchasing power of the average Slovenian had climbed to 80 percent of his Austrian counterpart. But today that figure has dropped to 40 percent, the result of Yugoslavia's general economic crisis, which is marked by triple-digit inflation and \$20 billion in foreign debt.

'Immoral earnings': All this has led to a steady escalation of tensions between Belgrade and Ljubljana, Slovenia's capital. Slovenian publications and activists have championed a long list of causes that have angered the federal government: conscientious objection to military service, gay rights, an end to the building of nuclear-power plants and to commemorations of Tito's birthday. After the youth magazine Mladina published an article denouncing Defense Minister Branko Mamula for promoting "immoral earnings" from arms sales to Ethiopia, Belgrade pressured the local prosecutor to haul the author of the piece into court last week. But as protesters gathered outside, the prosecutor reduced the charges, and Slovenian officials left little doubt that they do not want to mar their liberal record by a conviction. "The Army and the foreign policy of Yugoslavia should not be kept as untouchable topics," said Slovenian Vice President Boris Frlec.

Local officials and independent activists are far apart on many issues, but they share the common grievance that is fueling Slovenian discontent: the conviction that they have been victimized by Yugoslavia's disastrous economic policies. Instead of allowing Slovenia to act as the country's locomotive, Belgrade has insisted on a redistribution of wealth that makes the richer republics subsidize bankrupt industries in the poorer regions. "The problem is not how to distribute the goods we have but how to produce more," says Zivko Pregl of the Slovenian Central Committee. "Our position is to reduce egalitarianism within

Slovenia and Yugoslavia as a whole."

Along with advocating a market economy that would eliminate subsidies, the Slovenians have begun to loosen the tight restrictions on the small private sector. "Private ownership is our hope for the future," says Pavel Ledinek, who works in the country's first private factory near the Austrian border. While struggling to survive in the stagnant domestic market, his factory, which produces wood-processing machines, is already exporting its products to Austria, West Germany, Egypt and China.

Separatist surge? In theory, the federal authorities agree that many such reforms are necessary, but they suspect that Slovenia's radicalism is tainted with separatist tendencies. "You ask for freedom of the press or conscientious objection, and you are labeled a nationalist," says peace activist Marko Hren. "That's a dirty trick to avoid discussion of these issues." Nonetheless, Hren and others admit that some nationalist feelings have surfaced in the current crisis. An opinion poll taken last year indicated that 53 percent of the population could imagine Slovenia existing outside the Yugoslav federation. While researchers claim this indicates a growth in national consciousness rather than separatism, that distinction can be hazy at times. "We want to make decisions on our own—within Yugoslavia if it is possible, outside if it is not," says Franz Bucar, an editor of the intellectual monthly Nova Revija.

Most Slovenians are still trying to work within the system, but in the process they question its most fundamental tenets. While they recognize they have attained a degree of freedom unthinkable elsewhere, they are seeking ways to institutionalize "political pluralism" to prevent any backsliding. Activists have rallied around a long-shot alternative candidate for the Slovenian presidency, journalist Moyca Murko, whose main demand is that the federal Constitution drop the article making the Communist Party the leading ideological and political force. "Power must go back to the people," she says. While stopping short of calling for opposition parties that would inevitably develop along nationalist lines, Murko and others want equal representation for various interest groups and direct elections for senior positions instead of the current indirect system controlled by the Communist bureaucracy.

Preoccupied by such battles, Slovenia's activists are hardly excited by the prospect of Gorbachev's visit. "We do not see him as a messiah," explained Robert Botteri, the editor of the controversial weekly Mladina. "His ideas on domestic policy are nothing new and nothing that we haven't tried here already. Socialism is in a crisis, and they have to take bigger steps." Gorbachev may not like everything he sees, but Slovenian leaders are convinced that eventually the Soviets will have to follow the same path of escalating demands if they hope to energize their ailing nation.

NOVINARJI BRANIJO "MLADINO"

Revija "Mladina", ki izhaja v Ljubljani je v februarju objavila nekaj člankov, s katerimi si ni nakopala samo napad s strani jugoslovanske armije ampak celega dela Jugoslavije, ki še smatra JLA kot vzvišeno nad vsakim kritikom.

V vprašljivih člankih je "Mladina" dvomila v upravičenost razlogov za obisk admirala Mamule, vojnega ministra SFRJ, v Etiopiji, grajala prodajo orožja drugim državam ter spraševala če so resnične vesti, da SFRJ vlaga ogromne vsote denarja v gradnjo svojega supersoničnega bojnega letala.

Po vseh krajih južno od SR Slovenije so padale ostre besede na račun "Mladine", nje nad vsako kritiko, tudi na račun drugih slovenskih revij, kot so "Teleks", "Katedra", "Nova revija". Napadli so celo politično vodstvo SR Slovenije, ker ne more, ne zna ali noče utišati "Steklih volčičev" v volčjem gnezdu, kot se je izjavil eden od kritikov. Celotako Predsedstvo SFRJ, v katerem za Slovence sedi Stane Dolanc je podalo izjavo, ki je ostro kritizirala prizadete urednike.

Zvezni javni tožilec je zahteval od državnega tožilca SR Slovenije, da naj obtoži Francija Zavrla, odgovornega urednika "Mladine" in Andreja Novaka, sodelavca "Teleksa".

Vse to je zbudilo zopet reakcijo med prebivalstvom Slovenije. Medtem ko so

politični forumi in funkcionarje obsojali "nepremišljeno pisanje" nekaterih mladih novinarjev, pa so se mnogi posamezniki in organizacije postavile v bran svobode pisanja.

Med drugimi je to storilo tudi Društvo novinarjev Slovenije in podalo izjavo iz katere povzemamo:

Društvo novinarjev Slovenije ima kot stanovska organizacija novinarjev dolžnost braniti pravico javnosti, da je pravočasno obveščena o vseh pomembnih družbenih in političnih dogajanjih, kamor brez dvoma sodi tudi dejavnost JLA. Poleg tega veljavni kodeks jugoslovanske novinarje zavezuje, da se borijo za dosledno "politiko nevrščnosti, miru, neodvisnosti in enakopravnosti v mednarodnih odnosih". V tem smislu so omenjeni prispevki (članki v "Mladini" in "Teleksu" op.ur.) v skladu z duhom kodeksa....

Nadzora civilnega prebivalstva nad razvojem oboroženih sil pa ne terja le domača, ampak tudi napredna javnost v svetu, ki dnevno zgroženo ugotavlja, da v vseh novoveških vojnah narašča število žrtev med civilnim prebivalstvom.

Kot stanovska organizacija smo zaskrbljeni in protestiramo zoper politično kampanjo proti piscem, ki nadomešča resno in poglobljeno kritično analizo pisanja....

Predstavljamo slovensko slikarsko in pleskarsko podjetje

SUNSHINE PAINTING SERVICE PTY. LTD.

62-64 MONASH STREET, SUNSHINE, 3020
Tel. 311 1040, 312 1533

Lastnik: JIM KOROŠEC, Priv. 336 7171

Svoji k svojim !

SN

foto-slikar

Simon Novak

- Otroški in družinski portreti na domu
- Proke v domačem okolju ali po želji
- Posebni družinski prazniki – rojstni dnevi, zaroke, obletnice in slično
- Priporočila se vam vaš rojak Simon Novak

Kličite na telefon: **367 8405**

ROJAKI, KI ŽELITE PRISTNIH KRANJSKIH ALI SLOVENSkih PLANINSKIH KLOBAS IN DOMAČEGA PREKAJENEGA MESA. ' . ' .

OBRNITE SE NA SLOVENSKO PODJETJE

JOHN HOJNIK SMALLGOODS

PTY. LTD.

209-215 St. George's Road, North Fitzroy, 3068

Tel.: 481 1777

Postreženi boste v domačem jeziku

Ne hčere ne sina po meni ne bo, dovolj je spomina - me pesmi pojo.

VALENTIN VODNIK

Slovenci se kot narod nismo vzpostavili z mečem in vojnam. Saj glede svojega majnega števila ne bi bili kaj dosti uspešni napram velikim sosedom, ki nas obdajajo. Verjetno bi nas kar hitro fizično iztrebili in uničili. Naše orožje v preteklih stoletjih je bil naš jezik in naša pesem. Zato v naši zgodovini tudi nimamo slavnih vojskovodij. Njihovo mesto so zavzeli naši literarni vodniki - pesniki in pisatelji. Eden od najbolj poznanih in najbolj zaslužnih je bil Valentin Vodnik.

Menda ga ni vsaj malo načitanega Slovence, ki ne bi poznal njegovo dramilo: "Slovenec tvoja zemlja je zdrava..." Pesem, ki je v preprostih in lahko razumljivih verzih zanetila v našem človeku prve iskrice domoljublja in samozavesti.

Zato velja za Vodnika, da je prvi slovenski pesnik. Kljub temu, da so že preje zlagali slovenske pesmi, je bil Vodnik tisti, ki se je prvi zavedel, da mora biti pesnik tudi glasnik svojega naroda, njegov učitelj in buditelj.

razpuščal samostane je bil 1784 postavljen za duhovnega pomočnika na Soro. Naslednje leto je bil prestavljen na Bled, kjer je postal kaplan, čez tri leta je prišel v Ribnico, kjer ostal 4 leta. V začetku 1793 pa je bil imenovan za župnega upravitelja v Koprivniku pri Gorjušah, v bohinjskih gorah. Po štirih letih je bil s posredovanjem mecen in kulturnika Žige Zoisa premeščen v Ljubljano kot kaplan pri sv. Jakobu.

Leta 1798 je bil imenovan za profesorja na ljubljanski gimnaziji. Leta 1804 so ga razrešili vseh redovniških vezi a je še naprej pomagal v dušnem pastirstvu.

Ko je na ukaz Napoleona bila ustanovljena kraljevina Ilirija je postal ravnatelj gimnazije in nadzornik obrtne in ljubljanskih osnovnih šol.

Ker je radi prijaznejše francoske politike do slovenskega jezika pokazal navdušenje za Napoleona in menda postal celo član framazonske lože Prijatelj rimskega kralja in Napoleona, so ga avstrijski vohuni ovdili na Dunaj. Po obnovitvi avstrijske oblasti ga je cesar ukazal kazensko upokojiti.

Le na prošnjo barona Zoisa so mu dovolili kot zacasni učitelj poučevati latinščino in grščino, čeprav si je prizadeval, da bi mu bilo mogoče poučevati tudi slovenščino.

Umrl je nenadoma 8. januarja 1819 za mrtvoudom. Njegove prihranke so razdelili gorjuškim ubozcem in sorodnikom, bogato knjižnico, numizmatično, mineraloško zbirko in rokopise pa so prodali na javni dražbi.

LITERARNO UDEJSTVOVANJE

Njegovo literarno udejstvovanje se je pričelo pod vodstvom avguština Marka Pohlina.

Že do 1781 je zložil nekaj pesmi med njimi tudi poznano "Zadovoljni Kranjec". V času svojega bivanja v samostanu in kot kaplan po raznih farah se literarno ni udejstvova. Šele njegovo srečanje z baronom Zoison, leta 1793, ga je zopet napotilo na pot prepovednega delovanja in mu vzdrnilo pesniško struno. Prvi vidni uspehi tega razvoja so trije tiskani letniki Velike pratike ter precejšnje število pesnitev. Ker je Velika pratika bila predraga in se je ni dovolj prodajalo je Vodnik leta 1798 izdal skromnejšo Malo pratiko. Ta se izhajala vse do leta 1806.

Ker se je Mala pratika obnesla, se je ljubljanski tiskar Janez Friderik Eger odločil tvegati izdajanje časopisa. Ta naj bi izhajal po dvakrat na teden. Tako se je rodil prvi slovenski časnik *Lublanske Novice od vsih krajev celiga svejta*. Izhajal je od januarja 1797 do junija 1798 po dvakrat na teden, do konca 1800 pa enkrat tedensko. (Časnik je pisal Vodnik v glavnem sam, le zadnji letnik je prepustil drugemu uredniku - Janezu Sušniku.). List je poročal o zunanjih političnih dogodkih, ki jih je urednik črpal iz dunajskega uradnega časnika, prinašal je razglase vlade, cerkve in zemljiških gospodk, žitne cene, oglase in razpise študentskih, sezname v Ljubljani umrlih, domače in tuje zanimivosti nepolitičnega značaja, kak članek o gospodarstvu, iznajdbah, naravoslovju, zdravstvu, knjigah in kdaj pa kdaj kako anekdoto, pesem in epigram.

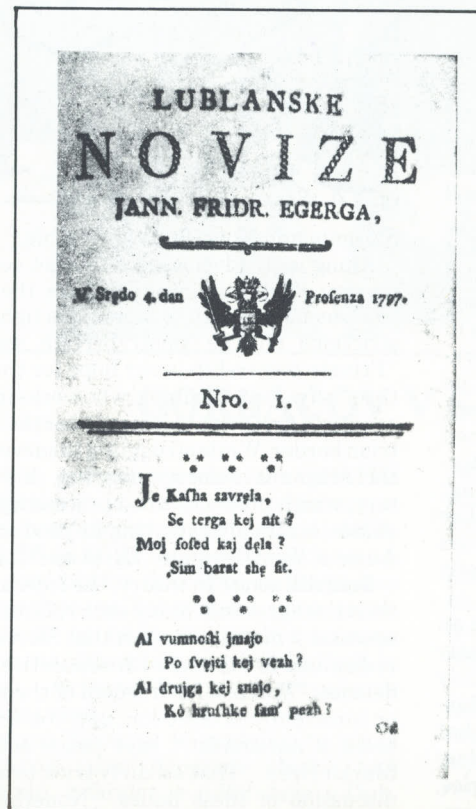
Najprej so Novice prijazno sprejeli, čez čas pa se je čula kritika, da so preskromne, da so novice zastarele itd. Obramba zoper take očitke ni bila lahka, vendar opravičil za urednika dovolj. Saj za ta prvi slovenski časnikarski poskus ni bilo pravih sredstev niti izkušenega človeka in je bil urednik pri vsej svoji dobri volji odvisen le od tujih časnikov, iz katerih je bilo treba prispevke šele odbirati, jih prirajati in prevajati predno so prišli med ljudi. Zaradi teh nedostatkov in ker občinstvo še ni bilo dovolj narodno zavedno in je raje podpiralo nemški tisk, so Novice počasi izhrale.

Vodnik je bil brez dvoma najuglednejši slovenski pisec in preroditelj tistega časa. Čeprav je med ljudmi najbolj poznan kot pesnik in časnikar, pa je vendar v njegovi literarni zapuščini tudi polno drugih manj znanih del.

Tako lahko med te naštejemo *Kuharske bukve* (1709), prevedene iz nemščine; prevod iz italijansčine življenjepis Leonarda Portomavriškega. Za osnovne šole je priredil učbenika Mali katekizem in Vadbe za branje.

Deloval je na pripravi nemško-slovenskega besednjaka in zbral vsaj 30.000 besed.

Leta 1806 je ob Zoisovi podpori izdal pesniško zbirko *Pesme za pokušino*, ki obsega 12 pesmi in 30 epigramov.. Leta 1809 je izdal prevod pesmi pod naslovom *Pesmi za brambovce*. Isto leto so tiskali na Dunaju tudi njegovo Zgodovino vojvodine Kranjske, zgodovini Trsta in grofije Gorice.

V času francoske zasedbe je bil še najbolj plodovit in je napisal kar sedem učbenikov, a izšlo jih je pet: Abeceda za prve šole, Krščanski nauk za ilirske dežele, Pismenost ali gramatika za prve šole, Početki gramatike ter Abeceda ali azbuka..

Edina znana pesem iz tega časa je Ilirija oživljena..

Po ponovni zasedbi s strani Avstrijcev je Vodnikovo delo postalo redkeljše. Sicer je bil še vedno pesnoval, a da bi kaj večjega objavil mu ni bilo več dano.

Vodnik ima manj zaslug kot literarni umetnik kot pa buditelj in usmerjevalec bodočih rodov, katere je opozarjal, da je slovenski jezik treba negovati, ne pa ga uničevati s tujkami. Takole je rekel v uvodniku k Kuharskim bukvam:

"Moje besede v teh bukvah so skoro vse kranjskiga, slovenskiga rodu s tim razločkom, da se povsod v deželi ne govore. Al ima pa zavolo tiga meni kdo kaj očitati? Bom li drugam hodil imena beracit, kader jih doma najdem? Ne bomo li nikol, naš govor popravili? Ako bi reč tako naprej šla, bomo doživeli, da se ne bodo Gorenjec, Dolenjec inu Notranji eden drugiga zastopili: eden bo poñemšoval, drugi bo sam sebi ostal, tretji bo na pol Lah, Kdo bi potle Krajncam bukve pisal? Torej moremo eden drugimu podati, kar ima slednji dobro čistiga."

Vsem bodočim pesnikom pa je svetoval:

Naj pesem umetna,
naj merjena bo,
nikdar ni prijetna,
ak žali uho.

Marijan Peršič

Pesimist vidi črn predor, optimist vidi svetel izhod iz predora, realist pa vidi oboje in že naslednji predor.

France Prešeren

V SPOMIN VALENTINA VODNIKA

V Arabje puščavi
se priček rodi;
v odljudni goščavi
sam zase živi.

So zvezde sestrice,
mu mesec je brat;
ni dano mu ptice
si ljubico zbrat.

Zanj družba ne mara
in on ne za njo;
v samoti se stara,
mu leta teko.

Najslajše dišave,
ki zanje sam ve,
najžlahtnejše trave,
kadila drage.

In miro nabira
netruden vse dni,
se ubada, se upira,
za smrt le skrbi.

Grmado 'z njih dela
priletan samče,
ko pride smrt bela,
na nji se sežge.

Ven plane 'z plamena,
s svetlobo obdan,
slovečga imena
ptič Fenis na dan.

Tak pevec se trudi,
samoten živi,
se v slavi, ko zgrudi
ga smrt, prerodi.

Valentin Vodnik

MOJ SPOMENIK

Kdor rojen prihodnjih
bo meni verjel,
de v lejtih nerodnih
okrogle bi pel

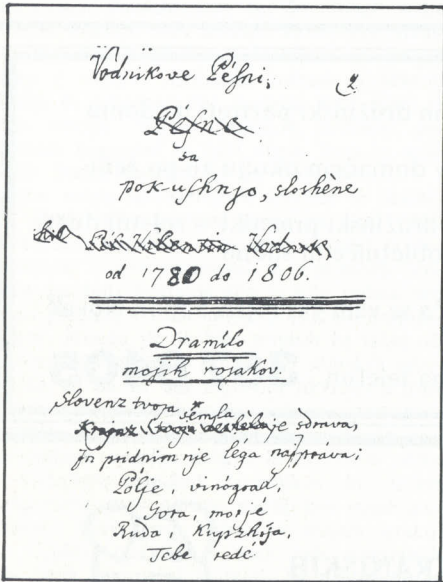
Ni ženka ne cvenka
pa bati se nič,
živi se brez plenka
ob petju kot ptič.

Kar mat' je učila
me mika zapet
kar naši zložili
za njimi posnet.

Zredila me Sava
Ljubljansko polje,
navdale Triglava
so snežne kope.

Znat nemške, helenske,
latinske učim.
Za pesmi slovenske
živim in gorim.

Ne hčere, ne sina
po meni ne bo.
Dovolj je spomina -
me pesmi pojo.

PLODNO ŽIVLJENJE

Letos poteka 230 let od Vodnikovega rojstva. Luč sveta je zagledal kot prvorojenec Jožefa in Jere roj. Pance, v Šiški na 3. februarja 1758. Vodnikovi predniki so se ukvarjali s platnarstvom in prekupčevanjem in so bili gospodarsko kar precej močni. V svojem sorodstvu so imeli tudi izobrazenca, ki je bil Valentinov stric. Njegova zasluga je tudi, da je, ko je bil 9 let star Valentin pričel s šolanjem. Najprej ga je pripravljaval sam ta stric, ki je bil redovnik v frančiškanskem samostanu v Novem mestu.

Od 1769 do 1775 je obiskoval gimnazijo v Ljubljani; po končani šesti šoli pa je stopil tudi sam v frančiškanski red.

Po slovesni zaobljubi in sveti novi maši je bil kot pater Marcelijan od 1782 redovni pridigar v Ljubljani. Ko je cesar Jožef II.

Ali res hočemo skupni slovenski kulturni prostor?

Vprašanje naslavljamu slovenski javnosti in še posebej slovenskemu političnemu vodstvu. Lani decembra smo v Odprtem pismu (Delo, 7. 12. 1987) javno vprašali: »Ali je skupni slovenski kulturni prostor samo prostorček v Cankarjevem domu in je vse drugo, zlasti tisto, kar delajo, pišejo in mislijo Slovenci zunaj naših meja, politični kriminal?« (Še zmeraj je v NUK poseben policijski prostorček, kjer je »tujci« slovenski tisk dostopen samo posvečenim). Odgovor ni bil zadovoljiv niti v besedah, kaj šele v dejanjih. Resnica splošnih fraz o skupnem slovenskem kulturnem prostoru so popolna mlačnost, odsotnost konkretnih vzpodbud in nepripravljenost spremeniti prakso, ki zamisel takega prostora dejansko onemogoča.

Kričeč primer takega onemogočanja je usoda slovenskega zamejskega tiska. Knjige in revije, ki jih pišejo in tiskajo Slovenci v zamejstvu, si le z veliko muko in zamudo utirajo pot k bralcem in naročnikom v matični Sloveniji, večkrat pa do njih sploh ne morejo. 6. člen Zakona o vnašanju in razširjanju tujih sredstev množičnega komuniciranja in o tuji informacijski dejavnosti v Jugoslaviji pravi: »Vnašanje tujih tiskanih stvari v Jugoslavijo je prosto«, takoj v naslednjem stavku pa dodaja: »Izjemoma je za vnašanje z namenom razširjanja ali za razširjanje tujih tiskanih stvari, ki so po svoji vsebini namenjene občanom Jugoslavije, potrebno dovoljenje.«

V resnici je stvar taka, da izjema postaja pravilo, ki si podreja ves slovenski zamejski tisk. Uvoznik tega tiska, firma ADIT v Ljubljani, prijavlja svoje uvozne namene ljubljanski UNZ, ta pa jih posreduje Zveznemu sekretariatu za notranje zadeve v Beogradu, kar je že samo po sebi ponižujoč absurd. Proceduri sledi ponavadi dolgotrajen molk. Revije in knjige čakajo cele mesece na dovoljenje ali prepoved za uvoz – kot je čakala na primer ilustrirana izdaja Prešerna, izšla pri celovski Mohorjevi družbi, kot je z nedopustno zamudo prišla prepoved za uvoz dveh števil (poletne in jesenske) Celovškega zvona, revije, katere ugledni sodelavci tostran in onstran meje si zares prizadevajo za uresničevanje skupnega slovenskega kulturnega prostora.

Slovenska kulturna javnost je bila nad takimi postopki že nekajkrat upravičeno ogorčena; po javnih informacijah, da je prišla prepoved iz Beograda, se je ogorčenje, razumljivo, usmerjalo tja, vendar sumimo, da naslov ni pravi. Komaj je mogoče dvomiti, da žig za dovoljenje ali prepoved ne čaka na mnenje nekega (ali nek) tukajšnjega, slovenskega prebivalca »spornih« tiskov. Govori se, da je negativno mnenje za obe številki Celovškega zvona dala tkim. »koordinacija«, nekakšno »neformalno telo«, ki se menda ob ponedeljkih sestaja v Ljubljani, sestavljali pa naj bi ga predstavniki najvišjih vodstev DPO, od ZKS, SZDL Slovenije, ZZB do mladinske in drugih organizacij. Ta »neformalna koordinacija« naj bi potemtakem anonimno (neodgovorno) vedrila in oblačila v ozadju vseh pomembnejših sklepov, ki jih potem podpisujejo druge organizacije, zadevajo pa kadrovske odločitve za skupine, uredništva, ustanove in podjetja vse tja do nacionalne, kulturne in vsakršne politike (mogoče celo do takih podrobnosti, da na simpoziju Sociološkega društva O narodu in intelektualcih, prvotno predvidenem v Cankarjevem domu nista smela sedeti za isto mizo z uvodničarjem dr. Veljkom Rusom iz SR Slovenije, uvodničarja dr. Aleš Lokar iz Trsta in dr. Jože Pučnik iz Zahodne Nemčije). Sum, da mnenje te koordinacije ravna tudi roko urednika v Beogradu, ki pritiska žig na dovoljenje ali prepovedi za uvoz zamejskega tiska, je več kot upravičen.

Zahtevamo, da se ta praksa, ki je – če je informacija točna – v popolnem nasprotju z vsemi samoupravnimi načeli, na katera sicer tako vneto prisegamo, javno in demokratično preveri in, če je res tako, kakor se govori, tudi obsodi. Prvi korak bi bil, da tisti skrivnostni žig za dovoljenja in prepovedi pride odkrito in javno v glavno mesto SR Slovenije. S tem bo dana možnost, da se anonimnost in ilegalnost takega delovanja razkrije in da tisti, ki v njem sodelujejo, prevzamejo odgovornost zanj pred javnostjo. Društvo slovenskih pisateljev je med svoje članstvo povabilo slovenske pisatelje od vsepovsod, po istih estetskih merilih, ki veljajo za sprejem domačih piscev. Kaj so za uresničitev skupnega slovenskega kulturnega prostora storile slovenske nacionalne institucije, ki imajo moč in denar? SAZU, da bi v svoje

vrste sprejela slovenske razumnike, uveljavljene v svetu? Slovenska univerza, da bi s predavanji, seminarji, simpoziji na domačih tleh izkoristila prepotrebno znanje naše »tretje univerze«? Slovenska Gospodarska zbornica, da bi iz tujine pritegnila slovenski kapital, podjetništvo, inovativnost, inspiracijo? Športne organizacije, da bi popularizirale vrhunske športne dosežke avstrijskih, italijanskih, kanadskih itn. Slovencev? Smo že pomislili na to, da bi pomembne javne razprave, ki zadevajo usodo slovenske nacije v celoti morale omogočiti soudeležbo vsem Slovincem, tudi zamejskim, ki jim je tega mar in ki o tem razmišljajo, imajo svoja mnenja in predloge?

Zahtevamo javne, jasne odgovore na ta vprašanja, še bolj pa seveda na konkretne predloge in vzpodbude. Šele tako bo postalo jasno, ali nas ovirajo drugi ali pa oviramo predvsem sami sebe. In se bomo lahko tudi javno in demokratično zmenili, ali je zares naša želja in eksistenčna potreba, da na vsakem koraku uresničujemo skupni slovenski kulturni prostor, ali pa smo ošabna, kratkovidna in licemerska nacija, ki samomorilsko zametava materialni, organizacijski, duhovni in vsakršni potencial, po skupni moči skoraj enak tistemu, ki ga imamo doma. Če hočemo biti državna nacija, moramo uresničevati samostojno nacionalno zunanjo kulturno politiko. Če ni dotoka sokov, dandanes predvsem informacij, iz vseh udov in delov narodnega organizma, krnita njegov duh in njegovo telo, zgolj enosmernost rojeva duhovno puščobo, jalovost in končno duhovnega spačka. Sodimo, da imamo Slovenci civilizacijsko pravico, da po svoji lastni potrebi in presoji svobodno prelistamo, beremo ali odložimo (po nepopolnem dosegljivem spisku, ki knjig sploh ne zajema):

Koroška – Naš tednik, Nedelja, Slovenski vestnik, Informacije in komentarji, Družina in dom. Kladivo, Mladi rod. Naša luč, Otrok božji, Celovski zvon, Dialog, Mladje, Morgen/jutri, Servus, Koroško mladje, Glas Korotana, Koroški koledar. Koledar družbe sv. Mohorja; **Italija** – Primorski dnevnik, Bollettino d'informazioni degli Sloveni in Italia, Delo, Gospodarstvo (tedenska priloga Primorskega dnevnika), Katoliški glas, Dom (Società cooperativa DOM), Novi list, Novi Matajur, Skupnost (glasilo Slovenske skupnosti), Naša pot, Mladika (mesečnik Založništva Mladika), Emigrant, Čedad (časnik Zvezde slovenskih izseljencev), Most, Zaliv, Koledar goriške Mohorjeve družbe, Jadranski koledar; **Madžarska** – Narodne novine, Ljudski koledar; **Argentina** Meddobje; **ZDA** – Prosveta, Zarja – The Dawn, Ameriška domovina, Nova doba – New Era, Naš glas – Our voice; **Avstralija** – Vestnik, Nova doba, Svobodni razgovori; **Švedska** – Naš glas, Svobodna misel.

Rudi Šeligo, predsednik Društva slovenskih pisateljev

Veno Taufer, predsednik Komisije za zaščito mišljenja in pisanja
(Gornje pismo je bilo objavljeno v sobotni prilogi ljubljanskega dnevnika Delo na 2. aprila 1988.)

Lepa zamisel skupnega slovenskega kulturnega prostora se bo uresničila le ako se bodo tudi merodajni politični krogi v matični Sloveniji iskreno in brez predsodkov zavzeli zanjo. Op.ur.)

TONE KUNTNER

MY HOUSE

*My house is crumbling,
(time is eating it),
so that it offers no roof to Man any more,
so that it is no more a shelter to dreams.
Is it still my house?*

*My brothers live far away
from the old home,
far away from one another
and so much farther from themselves.
Are we still brothers?*

*My country is stifling
in smoke and in lies,
and thus killing the hope
in plants and in Men.
Is this still my country?*

*My friends are leaving
my country –
or they are engulfed by the streams
of dirty rivers.
Are we still friends?* (Prevedla Mara Mericka)

TONE KUNTNER

KOPRIVE

V Sloveniji je izšla nova pesniška zbirka, danes menda najbolj priljubljena slovenskega pesnika Toneta Kuntnerja. Njen naslov je Koprive.

Sam pesnik je v uvodu zapisal: "Koprive zrastejo vsemu navkljub, zoper smrt in življenja obup. Zrastejo žgoče, bodeče. v družinah, na pogoriščih in razvalinah. Zrastejo kakor nadležen plevel, izbrana hrana, zdravilna zel."

Zbirka je izšla v nakladi 2.000 izvodov in je razdeljena na šest poglavij. Govori o domu in domovini, o podrtem hramu, o novi hiši, o gnoju, ognju, o svetu in vračanju.

Iz te zbirke povzemamo

NISEM TE POZNAL

*Nisem te poznal, sovraga,
dokler te nisem znal imenovati.*

*Drzen, mlad
sem te preziral.*

*V zorenju let
sem se te bal.*

*Zrel – sem skoraj ti prijatelj.
In kmalu ti bom roko dal.*

V NARODNI KNJIŽNICI

*Med zbranimi knjigami mojega naroda,
med porojenimi v naših stoletjih*

*leži in čaka na tehtnici časa
tudi moja drobcena knjiga.*

*Ta tehtnica tehta in meri počasi
in nezmotljivo.*

*Ne tehta in meri črk in papirja,
ne velikosti, lepote platnic.*

*Tehta in meri resničnost sanj
in težo resnic.*

IVAN LAPUH

ODMEV NAŠEGA TABORA

*V soboto 12. in nedeljo 13. marca
smo se Slovenci zbrali na zemljišču
S.D.Planice – Springvale v Melbournu
do sedaj v največjem številu in hkrati z
največjo prireditvijo vseh časov,
do danes, tukaj v Avstraliji.*

*Tej prireditvi pod imenom "Prvi
Slovenski Tabor v Avstraliji", ki jo je
organiziral Svet Slovenskih Organizacij
Viktorije, so prisostvovali tudi druge
slovenske organizacije širom Avstralije;
sodelovale so bodisi s kulturnim nastopom,
s športno panogo ali pa le z delegacijo
sojega društva. Kot začetek tabora
je bila sv. maša, četudi balinarske krogle
niso mirovale že pred tem. Vsekakor pa
je ta veliki dogodek za nas tukajšnje
Slovence podprl sleherni obiskovalec že
s tem ker se je srečanja udeležil z namenom
ohranjati duh naših taborov.*

*Koliko lepih, spodbudnih pa tudi
ganljivih besed in koliko nežnih pesmi,
ki so božale naše stare spomine, je odmevalo
po dvorani in zunaj po zemljišču ob
mislih, da ohranimo to bogato izročilo
za naš mladi rod.*

*Ne, da bi gledali skozi drobnogled,
lahko zapišemo: bilo je lepo!*

*Kljub vsemu lepemu doživetju, pa sem
se ob končanem dvodnevnem taboru le
na tiho vprašal, če je zadnji stavek iz
mojih branih misli res potrjen: . . . saj
v srcih naše mladine živi slovenski duh."*

*V koliki meri ta duh živi, pa se bojim,
da so te moje misli preveč optimistične.
Upam in tudi močno želim, da bo pri
drugem Slovenskem taboru več dokazov,
da slovenski duh res živi tudi v srcih
naše mladine. To pa zavisi le od mene
in tebe, dragi rojak!*

TOŽNA PESEM

*Hudič se mudi v moji deželi.
Nihče ga ne more tajiti,
nihče se skriti pred njim.*

*Hudič se mudi v moji deželi.
Hoče se v njej naseliti;
hodi po cestah, stezah in poteh,
priseda v vprege in v automobile,
polega po travnikih, poljih, lesovih,
z ognjem gori in dere z vodami,
piha in diha s strupenimi sapami,
švistne skoz zrak, se zaleze v zemljo,
raste z rastlinami, živi v živalih,
seda za mizo v domovih in hišah,
obseda ljudi, se zagriže v duše,
poraja sovraštvo, slepoto, temo. . .*

*Verni so opustili molitve,
neverni pričeli moliti.
Vendar zaman.
Nič se ne da spremeniti.
Zaman, kakor ta tožna pesem,
kakor po toči zvoniti.*

NI ME STRAH

*Ni me strah
ljudi,
ker jih je množica nešteta,
da se ljudje
v ljudeh
zgrabijo.*

*Ni me strah
ljudi,
kadar se življenja
noro
veselijo.*

*Strah me je,
kadar vsi
v isto smer
hitijo.*

V CERKVI

*Nisem se k ljubemu bogu zatekel,
zatekel sem se k nemočnim ljudem,*

*ki jih, kot mene, je strah prignal
od hrupa in strupa tega sveta.*

*Storili smo sami čudež neba,
ko tukaj naenkrat nismo več sami:*

*pojemo skupaj pesmi srca
in roke si damo neznani.*

*In ko se vračam po istih stezah,
glej, me ni več tako strah.*

USPEH MLADEGA ROJAKA

Na vsakoletnem zaključnem sestanku organizacije The Industrial Electrical Engineers Society podelijo dve nagradi mladim ljudem, ki so pokazali tekom leta izredne sposobnosti.

Tudi za leto 1987 sta bili izbrani dve osebi, ki sta prejeli priznanje v obliki The Fagan Memorial Encouragement Award in The Industrial Electrical Engineers Society Award.

Poleg teh dveh nagradencev pa je bil tokrat še posebej imenovan tudi naš mladi rojak Peter TOMAŽIČ, ki je sicer The Fagan Award prejel že leta 1985. V imenu organizacije mu je bilo izrečeno posebno priznanje za hitro napredovanje, istočasno pa so mu tudi želeli mnogo uspehov pri nadaljevanju študijev v Evropi.

Bloudkov leteči človek

SANDI SITAR

Želja po letenju, stara kolikor človeštvo, se je zapisala v kulturno izročilo že davno pred tehnično uresničitvijo. Do kamor sega antična dediščina, je s tega vidika simboličnega pomena ikarovska legenda, katere skoraj dobesedno uresničenje je pri nas Edvard Rusjan, prvi motorni letalec na letalu lastne konstrukcije in izdelave v tem delu Evrope, v katerem lahko prištejemo Sloveniji še ves Balkan, a tudi naša prva smrtna žrtev letenja z napravami, težjimi od zraka, in 34. na svetu. Pol leta za Rusjanovimi pionirskimi začetki so začela letati tudi Bloudkova letala. Stanko Bloudek (1890–1959) pa ni pristajal na ikarovski simbol, ker je imel vselej in dosledno pred seboj kot ideal varno letenje, ki naj mu tehnika zagotovi, da se ne bo končalo s padcem zaradi premočnega seganja po soncu in višini.

Kljub temu Bloudek ne bo ostal v zgodovinskem spominu predvsem kot letalski pionir, ampak bolj kot začetnik nove smuške discipline, letenja na smučeh.

Obstajajo sporočila, da se je Bloudek začel ukvarjati z letalstvom zaradi podaljševanja skokov na smučeh. Zares je še pred svojim kontinuiranim delom za razvoj smuških skakalnic nekoč poskusil skočiti s smučmi na nogah in krili na rokah, kar se je sicer srečno končalo v snegu. Po drugi strani so v zgodnjih letih letalskega pionirstva radi uporabljali snežne strmine za pridobitev začetne hitrosti in vzlet letal. O takšnem vzletu je razmišljal v zvezi s projektom svojega letala Julij Nardin, profesor fizike na realki v Idriji, Bloudkovem rojstnem kraju, kamor je hodil po nasvete tudi Edvard Rusjan. Toda zadrževati se dlje ob tem, ali je imel Bloudek prej v mislih letenje na smučeh ali z letalom, se zdi podobno razpravljanju o prednosti jajca ali kure. Le-

že za Bloudkovega šolanja je bilo upoštevano še danes veljavno pravilo, da vodi pot v letalstvo najzanesljiveje prek modelarstva. Tako je Stanko Bloudek že kot dijak izdeloval svoje modele, prve leta 1906, ne da bi imel kakršnokoli konkretno predstavo o letalih, razen tiste, ki si jo je izoblikoval v lastni fantaziji. Dejstvo, da prvi poskusi niso uspeli, mu ni vzelo poguma. Lotil se je raziskovanja ptičjega letenja, študiral je zgradbo in delovanje ptičjih kril, tudi s skalpelom v rokah. Obogaten z novimi spoznanji je izdelal prve uspešno leteče modele. Letalsko modelarstvo ga je nato spremljalo vse življenje, tudi še potem, ko se je nehal ukvarjati z drugimi področji letalstva.

Mnogostranska nadarjenost ga je najprej povedla v študij slikarstva v Pragi, kjer je nato, v letih 1909–13, absolviral strojništvo. Formalne diplome si ni pridobil nikoli, vendar pa so mu po delu priznavali inženirski naziv. Že kot bruc na tehniki je izdelal po lastni zamisli brezmotorno letalo, ki je omogočalo krajše drsne polete z obrežja Vltave, ko pa se je Bloudkovemu kolegu enkrat posrečil daljši polet, je prestrašeni letalec skočil v reko, voda pa je odnesla letalo. To se je dogajalo leta 1910, ko se je zgodilo še marsikaj drugega: v začetku leta je Bloudek naredil model po takrat najmanjšem dobro letečem enokrillnem motornem letalu Demoiselle (po istem letalu je izdelal Rusjan svojo Edo 5), sredi leta je dobil od premožnega češkega dirkača Jana Čermaka naročilo za izdelavo tega letala v pravi velikosti in še pred koncem leta so Bloudek, Čermak in njun tretji družabnik letali v Plznu z Racom (češko ime za galeba), ki so mu pravili tudi Das (vrab). Pozimi 1910–11 pa je Bloudek v Idriji že risal načrte za novo letalo po Čermakovem naročilu, za dvokrillno Libello, ki so jo izdelali na Dunaju in je sredi 1911 že zelo uspešno letala v Dunajskem Novem mestu, nato pa tudi v Zagrebu, kjer je Čermak navdušil z njo 200.000 udeležencev sokolskega zleta, nato pa se je podal še na turnejo po balkanskih državah, kot je to nameraval pol leta prej Rusjan, pa se je

smrtno ponesrečil že na prvem poletu v Beogradu. Čermak pa je svojo večmesečno turnejo z Bloudkovim letalom varno opravil, čeprav je bil znan kot predrzno pogumen in tvegav pilot.

Libella se je tako izkazala ne le kot najboljše (majhno dvokrillno) letalo svoje kategorije v mednarodnih primerjavah, marveč tudi kot zgleden dosežek konstruktorjevih prizadevanj po varnem letenju. Z njo je postal Bloudek popularen, sledile so ponudbe iz nastajajoče letalske industrije. Najprej je sprejel ponudbo tovarnarja Iga Etricha iz Trutnova, kjer sta pred tem delovala drug za drugim dva na Slovenskem rojena pionirja, Wels in Podgornik, Bloudek pa se je pri tem industrialcu ukvarjal predvsem s položajem človeškega telesa v kabini in je sodeloval pri nastanku prvega letala s popolnoma zaprtim prostorom za potnike na svetu. Vendar so šle vse zasluge Etrichu, Bloudek pa je tudi zato od njega odšel v druge nemške in avstrijske letalske tovarne, dokler se ni med prvo svetovno vojno ustalil kot vodja načrtovalne skupine pri takšni tovarni v Budimpešti. Tam se je tudi prvič поблиže srečal z načrtovanjem helikopterja.

Neposredno po vojni se je vrnil v Slovenijo. Iz vojaških letalskih delavnic pri Ljubljanski letalski stotnji (1919 je sodelovala v bojih za severno mejo) je nameraval razviti domačo letalsko industrijo; to zamisel je v tridesetih letih deloma uresničil sprva s privatno, nato delniško družbo Avtomontaža, ki je izdelovala in montirala bolj ali manj originalne avtobusne in druge karoserije na uvožena podvozja z motorji. Iz Bloudkove avtomobilske tovarne so izšli tudi prvi slovenski osebni avtomobili Triglav (tu so prišle načrtovalcu prav njegove izkušnje z letalskimi kabinami). Marsikatero večje načrte je Bloudek lahko uresničil z zasluzki od majhnih izumov in patentov. Tako je večidel financiral tudi svoja zadnja večja letalska projekta, l. 1925 nastalo enokrillno enosedžno športno letalo Sraka in l. 1930 dokončano dvosedžno športno tekmovalno letalo Lojze.

Vzporedno s svojo tehnično dejavnostjo in v tesni povezavi z njo, je Bloudek gojil tudi športno dejavnost, in to na vseh ravneh od lastne aktivnosti v tekmovalnem športu (bil je med prvimi slovenskimi nogometaši, slovenski prvak v metanju diska, jugoslovanski prvak v umetnostnem drsanju, član jugoslovanske olimpijske reprezentance 1928) in nato do poznih let rekreativnem športu, uveljavil se je kot organizator in trener v vrsti športnih dejavnosti od plavanja do atletike, od sabljanja do tenisa in kotalkanja, zlasti pa v zimskih športih. Tem dejavnostim ni bil le mentor, marveč tudi mecen, načrtoval je raznovrstne in številne športne objekte, naprave in pripomočke. Tako je zgradil prvo nogometno igrišče v Sloveniji, prve atletske stadione, prvi olimpijski plavalni bazen itn. Najpomembnejše pa je njegovo delovanje na področju smuških skokov in poletov.

Skakanje na smučeh se je v Sloveniji razmahnilo že kmalu po koncu prve svetovne vojne. Bloudek je začel z načrtovanjem tovrstnih objektov – skakalnic najkasneje leta 1931. Odločilno za njegovo popolno posvetitev tej problematiki pa je bilo leto 1934, ko se je z njegovim letalom Lojze ubil znameniti pilot Janko Colnar. Čeprav je prišlo do nesreče, ker je v žaru tekmovalja pilot zamenjal konstruktorjeva navodila in prepovedi, ni naredil Bloudek, ki mu je bila najvišje pravilo varnost letečega človeka, nobena letala več. Zamisli zanje si je sicer še skiciral, a je ostalo pri osnutkih in poskusih z modeli. To velja tudi za helikopterje, o katerih je bil mnenja, da bi jih bilo mogoče skonstruirati tako, da bi zagotavljali absolutno varnost (varno spuščanje tudi v primeru odpovedi motorja).

V Bloudkovi zapuščini se je ohranila dokumentacija za okoli 100 smuških skakal-

Planica 1936, Bloudkova skakalnica: prvič čez 100 m (S. Bradl)

nic. Zasnoval je standardne tipske načrte za objekte raznih velikostnih kategorij. Najpomembnejše pa je tovrstno Bloudkovo delo v Planici, ki je tako postala v svetu najbolj reprezentativni ohranjeni Bloudkov načrt za planiško skakalnico (tedaj za skoke do 30 m) je iz l. 1931. Naslednje leto je že risal profil za 70 m skakalnico, kolikor so največ dopuščali takratni mednarodno veljavni predpisi. Leta 1934 so v Planici preskočili 80 m, Bloudek pa je že naslednje leto načrtoval skakalnico za 120 m; tik pred vojno so dosegli na njej rekordno dolžino 118 m.

Po vojni je Bloudek obnavljal in dalje razvijal planiško velikanko, še posebej, ko so se pojavile konkurenčne letalnice za dolžino 150 in več metrov tudi po drugih krajih in je bil ogrožen ugled Planice kot rojstnega kraja nove športne discipline in dolgoletne nosilke absolutnih rekordov. Z zaslugami za nastanek te discipline se bolj ali manj upravičeno ponašajo tudi nekateri drugi možje (Švicarski teoretik dr. Straumann, sprva hud nasprotnik, nato pa prijatelj Stanka Bloudka, pri nas pa Joso Gorec kot organizator, gradbenik Janez Rožman, izumitelj »Snežnega cementa«, skakalec Albin Novšek, ki je med prvimi na svetu zgradil in uporabljal za trening smuško skakalnico brez snega – iz slame! itn.). Toda glavno je le Bloudkovo snovanje, ki je prešlo prav s pionirskimi letalskimi izkušnjami v povsem novo kakovost načrtovanja skakalnic in samih smuških skokov, za katere je Bloudek iz letalskega izkustva vedel, da velja pri njih računati ne le z zakoni balistike, marveč tudi aerodinamičnega vzgona, kar mora odpreti skakalcem dostop do prej neslutnih daljav. V ta namen je začel iskati idealno krivuljo, v kateri je dotlej prevladujočim splošnim premic in delov krožnice dodal ustreznejše prehodnice, parabole, klotoide ali kakora jih že imenujemo po segmentih, v kombinaciji celovitega poteka pa bi najbolj zaslužile imenovanje po kraju, kjer jih je Bloudek prvič uporabil. »Planicoide« je Bloudek prvi zasnoval iz kombinacije teorije aerodinamike ter analize opazovanja smuških skokov in poletov kot krivuljo, po kateri skakalci–letalci drse do mostička in lete do doskočišča v čim manjši višinski in čim večji daljinski razdalji. Planicoide Bloudek seveda ni dokončno definirala, ta krivulja se kar naprej izpopolnjuje in – vsem odporom navkljub – zanesljivo vodi proti še nedoseženi, a že realno dosegljivi dolžini 200 m. Omejevalna prizadevanja se sklicujejo na skrb za varnost skakalcev, toda Bloudek je dosegel varnost hkrati z odpiranjem dostopnosti še večjih razdalj.

Bloudek je dočkal visoka domača in mednarodna priznanja, postal je član Mednarodnega olimpijskega komiteja, doma pa je zavrnil ponujeno mesto direktorja letalske tovarne letov in ostal dejaven v skakalnem športu, dokler ga ni izdalo zdravje.

(Povzeto iz ljubljanskega Dnevnika)

V VELETRGOVINAH SPET PLAČILO S KREDITNIMI KARTICAMI

Imetniki plastičnih plačilnih kartic Eurocard lahko kupljeno blago (razen hrane) spet lahko plačujejo s pomočjo svojih kartic tudi v ljubljanskih veleblagovnicah. Tako so sklenili ljubljanski trgovci in Kompasov tozd Eurocard kot zastopnik tega sistema v Sloveniji, potem ko so pred nekaj manj kot šestimi meseci odrekli sodelovanje.

Prvega novembra lani je namreč potekel odpovedni rok, določen v njihovih pogodbah in z vrat ljubljanskih blagovnic so kot zadnjo (za nalepkama Diners Cluba in American Expressa) sneli še Eurocardovo.

Prav v minulih dneh so podpisovali nove, časovno neomejene pogodbe pod nespremenjenimi pogoji, hkrati pa so se dogovorili tudi za tesnejše sodelovanje pri tehnološki posodobitvi tovrstne prodaje in pri propagiranju le-te. Izjema med blagovnicami je za zdaj le Metalka. Tehnična trgovina se namreč že dalj časa otepa s posebno hudimi težavami, izjemno nizko odmerjenimi razlikami v ceni, z zalogami in s pomanjkanjem denarja za nemoteno poslovanje. Kljub temu pa se je prodajna mreža s plačilnimi karticami Eurocard razširila, saj so k pogodbam pristopile tudi tiste Centromerkurjeve prodajalne po Sloveniji in Jugoslaviji, ki doslej še niso sprejemale vplačilo plačilnih kartic Eurocard. Tako ima Eurocard okoli 25.000 članov, prodajnih mest v Sloveniji okoli 225, v vsej Jugoslaviji približno 7000 in okoli 5,5 milijona po vsem svetu.

Da pa ne bi ostalo le pri Eurocardu: z zastopnikoma Diners Cluba in American Expressa se ljubljanski trgovci še dogovarjajo in tudi z njima poskušajo spet vzpostaviti poslovne stike.

● Svojo novo odločitev utemeljuje partnerja, trgovina in zastopnik, takole: Pred vrati je turistična sezona, turisti, zlasti tujci, pa zahtevajo tudi tak, v svetu običajen način plačevanja. In devize, ki so preko plačil s plačilnimi karticami stečejo v državo, bodo seveda več kot dobrodošle. Pa tudi splošne gospodarske razmere so take, da sta trgovec in zastopnik spet našla skupni interes.

POT PRIJATELJSTVA V OBEH GORICAH

Več kot 5000 mladih in malo manj mladih se je v nedeljo 17. aprila dopoldan s Travnika v Gorici podalo na 12 km dolgo pot prijateljstva po ulicah sosednjih mest, ki ju loči državna meja. Množična akcija te prireditve, ki je bila že trinajsta po vrsti ki jo skupaj organizirata skupina za posoški mladinski socialni turizem iz Gorice in novogoriška ZTKO, poganja globoke korenine med ljudmi na obeh straneh državne meje.

Na cilju v Gorici, kjer so vsi prejeli posebne spominke medalje in tradicionalno italijansko pašto so pozdravili navzoče tudi predstavniki športnega in družbeno političnega življenja obeh držav.

Kdor more, noče.
Kdor hoče, ne more.
Kdor dela, ne zna,
Kdor zna, ne dela
in tako gredo slabo stvari sveta.
(Italijanski rek)

ŽE DESETO TEKMOVANJE "NAŠA PESEM"

MARIBOR, 17. aprila – Kar 26 pevskih zborov iz vse Slovenije in iz zamejstva se je predstavilo na letošnjem tekmovanju zborov »Naša pesem '88« v mariborski dvorani Union. Moto letošnjega tekmovanja je bil: *Pesem je naša ljubezen. Ocenjevalna komisija je tekmovalcem podelila 10 zlatih, 8 srebrnih in 5 bronastih plaket, trije zbori pa so dobili priznanja. Zlate plakete so prijeli: moški pevski zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine, APZ Boris Kidrič iz Celja, mešani pevski zbor ZPD France Prešeren iz Celja, MPZ Svoboda-Šoštanj, MPZ Primorec-Tabor Trebče-Opčine, MPZ Consortium musicum iz Ljubljane, MPZ Obala iz Kopra, APZ France Prešeren iz Kranja, APZ Tone Tomšič iz Ljubljane in APZ Boris Kraigher iz Maribora.*

Poleg tekmovalnega dela so se zbrali tudi slovenski zborovodje. Tokrat se je posveta udeležilo 70 zborovodij, ki so med drugim poudarili, da je žal vse pre malo strokovno usposobljenih zborovodij in da tudi zato ne more hitreje naraščati kakovost petja pri nas. Maribor bi moral postati, so menili, resnični vrh kakovosti zborovske pesmi.

Šentviški tabor slovenskih zborov pa zdravo kulturno pevsko družabništvo. Dejstvo je, so poudarili, da je duhovni kapital v naših zborih pre malo izkoriščen.

Na otvoritvenem delu, popestre nem z zvoki mogočnih fanfar, je predsednik organizacijskega odbora 10. jubilejnega tekmovanja slovenskih pevskih zborov, Gorazd Mazej dejal, da je letošnja »Naša

pesem« kakovostna predstavitev slovenske zborovske pesmi in temelj, iz katerega črpajo zamisli drugi pevski festivali, ne samo v Sloveniji, temveč tudi v Jugoslaviji. Obseg zborovskega dela je velik, saj se zbori predstavljajo z baročnimi, umetnimi in narodnimi pesmimi, prišli pa so iz vseh slovenskih krajev in tudi iz zamejstva.

NOV KULTURNI KLUB V LJUBLJANI

Kaže, da bo Ljubljana jeseni postala bogatejša za prostor, kjer se bodo lahko srečevali delavci v kulturi in tisti, ki jim kultura predstavlja način njihovega življenja. Ta prostor bo nekdanja restavracija Emona, ki bo jeseni (verjetno oktobra) zaživela kot nova oblika dejavnosti Cankarjevega doma – Kulturni klub Emona.

Posebno pozornost bo kulturni klub namenjal izdajam novih plošč, izidom posameznih številk kulturnih in znanstvenih revij, seveda le, če bodo uredništva to želela.

V kulturnem klubu naj bi se večer za večerom vrstili literarni nastopi, predstavitve glasbenih umetnikov, srečanja s tujimi umetniki, dvakrat na mesec pa naj bi po vzoru kulturnih večerov v Slonu organizirali javne pogovore z ustvarjalci različnih področij.

Svoje mesto bodo lahko v programu našla tudi različna društva, kot na primer numizmatiki, filatelisti in drugi zbiralci različnih dragocenosti.

Za eno bolj pomembnih programskih nalog štejejo v Cankarjevem domu razstavno dejavnost ter srečanja z likovnimi umetniki. Načrtujejo, da bodo imeli obiskovalci kulturnega kluba možnost, da jih bodo umetniki tudi portretirali ali da bodo samo opazovali, kako delo nastaja.

V Cankarjevem domu menijo, da je treba v programsko politiko kulturnega kluba pritegniti širok krog kulturnih delavcev in aktivnih organizatorjev različnih interesnih dejavnosti in konjičkov. Sem štejejo tudi oblikovalce monodram, študente akademij in svetovne popotnike.

TRŽAŠKI SLOVENCIZGUBILI ČASOPIS

Z lanskim decembrom je prenehal izhajati v Trstu kot samostojen slovenski gospodarski list, tednik "Gospodarstvo".

Ta tednik, ki je pričel izhajati pred dobri štiridesetimi leti je izgubil svojo samostojnost predvsem zaradi finančnih zmogljivosti, ki so postajale vedno bolj okrnjene. Zaradi tega ni bilo drugega izhoda, kot, da se je združil z Založništvom tržaškega tiska in bo odslej prihajal med ljudi kot tedenska priloga Primorskega dnevnika.

Odgovorni urednik dr. Elio Fornazarič je v zadnji številki objavil svoje besede, ki jih do neke mere prenesemo tudi k nam, in sicer v zvezi z problematiko, s katero se spogleduje naš Vestnik:

"S trpkimi občutki si moramo žal priznati, da so bila vsa prizadevanja, da bi ohranili Gospodarstvo kot samostojno glasilo po najnovejši zaostritvi njegovih finančnih težav, zaman: v krogih, ki bi lahko rapolagali s potrebnimi javnimi sredstvi, ni ustrezne politične volje; delček krivde za nastali položaj pa najbrž nosimo tudi mi vsi, saj morda nismo vedno kot bralci, naročniki ali oglaševalci upoštevali dejanske stvarnosti tednika."

NAMERNA NEVEDNOST

Tržaški socialistični podžupan Seghene pravi, da ničesar ne ve o osnutku zaščitnega zakona za Slovence –

TRST, 17. aprila – V Trstu nekateri radi poudarjajo, da je to mesto nekaj posebnega v Italiji, med drugim so si izmislili tudi oznako, da je to najbolj italijansko mesto – *italianissimo* – v vsej Italiji. Recimo, da vse to uporabljajo in izrabljajo predvsem krajevni politiki, ko je treba nabirati glasove za kakšne volitve.

To se je zdaj zgodilo federaciji Socialistične stranke Italije za Tržaško, ko gre za zakon o celoviti zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji oziroma Furlaniji–Juljski krajini, kjer ta skupnost živi.

Na pogovorih v Vidmu med deželnim vodstvom socialistične stranke in delegacijo SZDL, ki jo je vodil Jože Smole, je bilo pred mesecem kot sprotitvena novica povedano, da je tudi socialistična stranka dan pred tem – 18. februarja – vložila v rimskem parlamentu svoj osnutek zakona o celoviti zaščiti slovenske manjšine. Na posebni tiskovni konferenci so 21. marca v Vidmu socialisti Furlanije–Juljske krajine javno predstavili svoj osnutek o globalni zaščiti slovenske narodne skupnosti, ki ga je predstavnik SKGZ Pavel Slamič ovrednotil kot ustreznega

in predlagal le nekaj bolj jasnih opredelitev in časovnih določil. Na vse to pa je bilo v tržaški občinski skupščini prejšnji tork slišati – govoril je socialistični podžupan Seghene – da se o kakšnem socialističnem osnutku zakona v globalni zaščiti ničesar ne ve in da torej ni predložen rimskemu parlamentu.

Nedvomno gre za določeno igro med furlanskimi in tržaškimi socialisti, ki so se med lanskimi skupščinskimi volitvami v zavezništvom z italijansko nacionalistično Listo za Trst, odločili za protislovensko gonjo ali pa vsaj za »nevarnost Slovencev« v tem »italijanskem prostoru«.

Primorski dnevnik je dokaj ostro reagiral na Seghenejevo »nevednost« o socialističnem osnutku globalnega zaščitnega za-

kona slovenske narodnostne skupnosti, ki so ga očitno pripravili furlanski parlamentarci. Tržaški podžupan Augusto Seghene pa danes odgovarja, da pač ničesar ne ve o osnutku zakona

● **Poleg vrste poslancev iz Furlanije–Juljske krajine je podpisal osnutek o celoviti zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji tudi takratni vodja socialistične skupine v poslanski zbornici De Michelis, zdaj v vladi De Mite podpredsednik. No, glede zakona o zaščiti manjšine bi se veljalo spomniti, da je socialistični predsednik vlade Craxi med uradnim obiskom v Beogradu izjavil, da bo v desetih dneh spravljal vprašanje zaščite slovenske manjšine z mrtve točke, da pa je bil potem še poldrugo leto na oblasti, ko tega ni mogel ali ni hotel izpeljati.**

– ki ga lahko dobi vsak, kdor to hoče – nič, ker pač uradno ni sodeloval pri njegovem oblikovanju.

Industrijska proizvodnja v prvih dveh mesecih je v Sloveniji padla za 5 odstotkov v primeri z lanskim januarjem in februarjem. Povečala pa se je na Kosovu za 4.9 %, v Vojvodini za 1.9 % v BiH za 1.6 %, v ožji Srbiji za 1.2%. Upadla pa je tudi na Hrvaškem za 0.7 %, v Makedoniji za 1.3 % in v Čeni gori za 1 %.

Zvezni zavod za statistiko v Beogradu je sporočil, da je povprečni osebni dohodek v lanskem letu bil 173.965 din. In sicer je to za 6.7 odstotka manjše kot

v prejšnjem letu. Največji padec so zabeležili v Črni gori 12,7 % najmanjšega pa v Sloveniji 4.6 odstotkov.

Pravniki iz vse Jugoslavije so pričetkom marca na Pravni fakulteti v Beogradu obravnavali predloge ustavnih amandmajev in jih v glavnem zavrnili.

Ugotovili so, da so amandmaji ustave nepopolni in nedorečeni in tako tudi ne morejo odpraviti številnih pomanjkljivosti sedanje ustave.

167 Odstotna INFLACIJA

– **Lanska inflacija se je ustavila pri 167 odstotkih, cene pa, kaže, tudi letos ne mirujejo.**

V januarju so poskočile za 3,2 odstotka, v februarju pa že za 5,9 odstotka kljub poostrenemu družbenemu zakonu. Te podatke je bilo slišati na 20. jubilejnem simpoziju računovodskih in finančnih delavcev v Portorožu. Posredoval jih je predsednik zveznega odbora za družbeno-ekonomske odnose dr. Radivoj Tepšič.

Kakšno bo letošnje divjanje cen, si nihče ne upa napovedati. Če bi uresničili zahteve Mednarodnega denarnega sklada o postopni odmrznitvi cen, bi inflacija verjetno kmalu dosegla 400 odstotkov. Pozneje bi se zagotovo zmanjšala, saj bi z nadzorom rasti realnih OD močno padla kupna moč prebivalstva. Dr. Tepšič je povedal, da je lansko leto glede na uresničevanje resolucije in projekcije petletke, najbolj neuspešno leto po vojni

Vrednost jugoslovskega dinarja pada približno 10 dinarjev na teden v relaciji do avstralskega dolarja. Na 8. aprila je bil uradni srednji tečaj za en avstralski dolar 1069.79 dinarjev.

CIA PLAČUJE NOVINARJE

Donedavna ugledni jugoslovanski revolucionar in družbopolitični delavec Jakob Blažević si je privoščil izjavo, da ameriška obveščevalna služba CIA neposredno z 200 milijoni dolarjev kupuje in subverzira jugoslovanska sredstva obveščanja in je s tem, kot je dejal predsednik Društva novinarje Slovenije, Boris Bergant na iztečni in razširjeni seji upravnega odbora 4. aprila, neovirano, neargumentirano in nedefinirano in zaenkrat nekaznovano oblatil vse jugoslovanske novinarje in uredništva.

V Borbi pa sta se 23. marca in v Politiki 28. marca pojavila članka, ki objavljata iztrgane citate iz nekaterih listov in jih primerjata s prav tako iztrganimi navedbami emigrantskega tiska, pri čemer se domnevna stališča iz Slovenije prekrivajo ne s slovensko temveč s sovražno emigrancijo. Vse skupaj pa naj bi dokazovalo idejno in osebno povezanost, torej tudi vpetost v takomenovano subverzivno specialno vojno tujih sil proti socializmu.

Slovenski novinarji so na tej seji izrekli svoje nezadovoljstvo nad tem, da se razen tiskovnega sveta SZDL Slovenije in predstavnika predsedstva ZKS nihče iz drugih republik ni izrekel proti taki praksi poskusa vračanja v najtemnejše obdobje stalinističnega zatiranja.

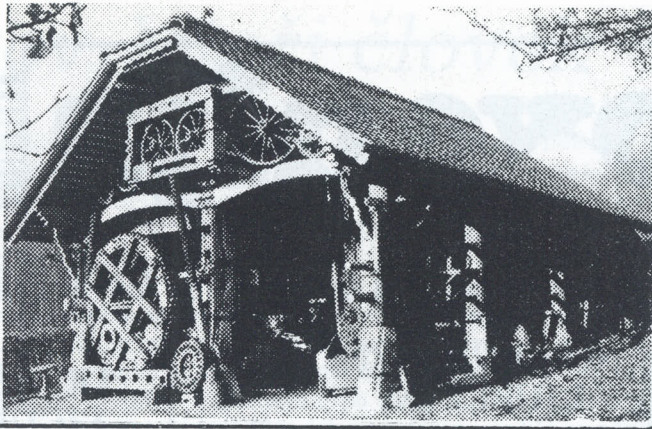
Omenjeni izvlečki iz sovražnega emigrantskega tiska, objavljeni v Borbi in Politiki so bili vzeti iz hrvaškega tednika "Hrvatski tjednik", ki izhaja v Melbourneu. Lastnik tega tednika je zagrebškemu časopisu Vjesnik, ki je tudi povzel te članke iz Borbe in Politike, poslal protestno pismo, v katerem demantira trditve novinarja R. Gutiča o identičnosti političnih pozicij omenjenih slovenskih časopisov, Mladine, Teleksa in Nove revije, z idejami Hrvaškega državotvornega pokreta, tako, da ne bi kdo pomislil, da je ta zaplaval v jugoslovanske vode.

Pravi, da se Hrvatski tjednik zavzema za brezkompromisno borbo za neodvisno in nevtravno hrvaško državo, medtem ko so zgoraj omenjene slovenske revije last organizacij, katerih stališča so izrazito projugoslovanska.

Kopije tega pisma, ki ga je podpisal Bože Vukšič, načelnik odelka za politična vprašanja pri HDP, so bile poslana tudi uredništvom slovenskih časopisov.

Na polici pri Naklem so lani jeseni postavili kozolec, katerega sestavni deli so videli že po sto ali celo stopetdeset let. Zasluga za to gre zbiralcu starin Antonu Grašiču, ki je dolga leta zbiral stare lesene priče slovenskega stavbarstva.

Ta novi starinski kozolec je letos prestal svojo prvo zimo in upajo, da jih bo tudi še več.

ZANIMIVOSTI NA KRATKO

Jugoslovanski državljani lahko od 9. aprila dalje prinesejo, oziroma odnesejo v državo več denarja kot doslej.

Ob vsakem prvem potovanju v letu v tujino lahko odnesejo seboj 80.000 dinarjev, doslej je bila ta vsota samo 50.000 dinarjev.

Ob vsakem naslednjem potovanju pa so to vsoto povišali od 20.000 na 50 tisoč dinarjev.

Za one v obmejnem pasu ni sprememb. Dvolastniki imajo pri sebi lahko do 1.000 dinarjev, občani z maloobmejnimi propustnicami pa 20.000 mesečno.

Slovenija je za minulo leto morala nameniti za sklad nerazvitih 3,3-krat več kot leto poprej.

Vzrok tej rasti je v spremembi zveznega zakona.

Tovarna RUDIS iz Trbovelj je podpisala pogodbo v Alžiriji o izvajanju investicijskih del. Vrednost pogodbe znaša 63 milijonov dolarjev.

V hotelu Lev v Ljubljani so imeli ob velikonočnih praznikih razstavo pisanic ter so ob tej priložnosti podelili nagrade najboljšim in sicer zlato in srebrno jajce.

To prireditve je organizirala delovna organizacija JATA z vabilom za posljkavo pisanic v velikonočnem času. Preslegli so vsa pričakovanja in iz preopagandne se je cela akcija prelevila v kulturno dejavnost.

Prinesli so z vseh delov Slovenije več kot 1000 pisanic. Po razstavi so pisanice postavili na ogled v izložbena okna veletrgovin, končno pa jih bodo predali v varstvo etnografičnemu muzeju.

Večina pisanic je bila delana v tradicionalnih tehnikah, z voskom ali v kombinaciji z rastlinami. Pravijo, da bodo akcijo ponovili naslednje leto in jo še razširili ter razvrstili v več kategorij.

V Ljubljani bodo pričetkom maja odprli carinsko cono, katere prednost je v prostem uvozu blaga, repromateriala, energije, nadomestnih delov ter oprostitvi davčnih in carinskih dajatev, kar pomeni večjo konkurenčnost izvoznega blaga na svetovnem trgu.

V Sloveniji so v ustanavljanju še tri cone in sicer Sežana, Vrtojba in Maribor. Dosedaj pa sta delovali le koprška in beograjska.

Ni najvažnejše um, ampak to, kar ga vodi — narava, srce, vdi-ne, omika!

F. M. DOSTOJEVSKI

V Ljubljani se prizadevajo za oživitev Stare Ljubljane. Že dosedaj so v ta namen poskrbeli s številnimi prireditvami. Sedaj pa so organizirali posebno društvo za oživljanje kulturne podobe starega mestnega jedra.

Mesti Celovec in Nova Gorica sta pobrateni že nad 25 let. Ta pogodba se je odražala doslej največ v medsebojnih obiskih in ogledih mestnih podjetij in naprav. Sedaj pa se menijo tudi o kulturnem sodelovanju Celovca v kulturnem centru v Šmartnem.

Uradna delegacija Nove Gorice se je v tej zadevi mudila v Celovcu in njen vodja Danilo Bašin je ob tej priložnosti izjavil interes Nove Gorice, da na Koroškem ne bi prišlo do ločevanja otrok v šolah po jezikovnih kriterijih, ker bi s tem bila tudi izničena zamisel pobratimske listine med občinami Celovec—Nova Gorica—Gorica.

V Ljubljani se je vršilo 18. mednarodno prvenstvo v športni gimnastiki. Na dvodnevem tekmovanju je Lojze Kolman osvojil pet kolajn. Zlate je dobil za osvojitev prvega mesta v mnogoboju, zmagal pa je tudi v vajah na drogu, bradlji in krogih. V preskoku pa je dobil srebrno medaljo.

V ponedeljek 11. aprila so na Dunaju odprli Gospodarsko-kulturni center Domus Slovenica, katerega temeljni namen bo usklajeno predstavljanje dosežkov slovenske kulture in gospodarstva na najvišji kakovostni ravni.

Slovenski dom na Dunaju bo predstavljal tudi jugoslovansko gospodarstvo in bo tako omogočil, da se bo v Avstrijo prodalo več izdelkov. Merilo za vstop v dom bo kakovost.

Za otvoritev bodo pripravili razstavo 15 slikarjev, katerih grafična dela so bila nagrajena z "Grand Prix", gospodarstvo pa bo zastopalo 17 delovnih organizacij. Nastopila bosta tudi svetovno znana sopranistka Marijana Lipovšek in pianist Marijan Lipovšek

Letos bodo praznovali deset let obstoja skupnosti Alpe—Jadran. Za to priložnost bodo izdali posebno publikacijo. Pričeli bodo tudi z podeljevanjem mednarodnih novinarskih nagrad Alpe—Jadran. Dobili bi naj jih tisti novinarji ki bodo največ prispevali k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in sodelovanju na tem področju.

Svetovno poznana slovenska delovna organizacija Slovenijales letos proslavlja 40 let obstoja. Delavci njenega oddelka Trgovina so zaključili to proslavljanje z veliko priredbo v Cankarjevem domu v Ljubljani, na kateri so podelili priznanja in je igral orkester ljubljanske filharmonije s solistko Dubravko Tomšič-Srebotnjak.

JUGOSLAVIJA NA EXPO 88

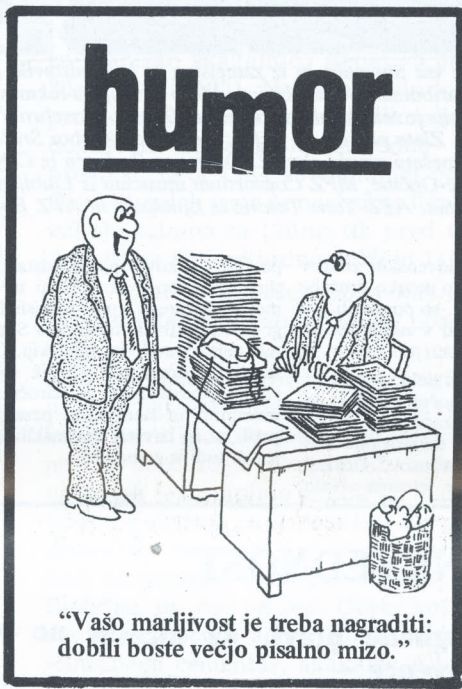
Ladja Heroj senjanovič splitske Jadranske slobodne plovitve je pripeljala v Brisbane razstavne predmete za jugoslovanski paviljon na Expo 88.

Jugoslavija bo ena od kakih 50 drugih držav, ki bodo sodelovale na tej izredno važni prireditvi za Avstralijo in Queensland.

Jugoslovanski paviljon bo bo v bližini Amfiteatra na zelo lepem mestu. V tem paviljonu se bodo 6 mesecev vršile razne pestre prireditve kar bo seveda privabilo tudi mnogo gledalcev v paviljon Jugoslavije.

Cela razstava bo prirejena v motivaciji Oddih v času tehnologije. V istem smislu bodo predstavili tudi jugoslovanske proizvode kot so pripomočke za taborjenje, športna oblačila in oprema, kristal, pohištvo, bela tehnika, živila in enega od modelov avtomobilov Jugo.

Razstavo bo odprla na 30. aprila kraljica Elizabeta. Trajala bo 6 mesecev. Vstopnice so na razpolago že sedaj, a treba je pohiteti z njih nakupom, posebno zaradi pomanjkanja prenočiščnih prostorov.

VESTI OB ZKLJUČKU

Družina blagajnika S.D.M., Cirila Čampelja in njegove soproge Andreje se je pomnožila zopet za enega člana.

Na 10. aprila jima je štorklja v Mercy Hospitalu prinesla v poklon sinčka, ki mu bodo dali ime Michael.

Dolgoletna sodelavka Vestnika in poverjenica za Sydney, ga Danica Petrič nam je sporočila, da dramska družina v Sydneyu še vedno vztrajno in navdušeno deluje. Sedaj se pridno uče veselo spevoigro "Pri belem konjičku".

Ga. Danica nam je tudi povedala, da koncem junija v Sydneyu pričakujejo obisk skupine kulturnikov in gledaliških igralcev iz Ljubljane.

Jedro tega gostovanja bo skrajšana verzija igre Toneta Partljiča: "Moj ata — socialistični kulak" Ta igra, ki obravnava na komedijski način čas in problematiko prvih povojnih generacij v Sloveniji je bila nedavno predstavljena tudi kot uspešno izveden film.

Skupino šestih igralcev bosta vodila pisatelj in dramaturg Tone Partljič ter režiser Zvone Šedlbauer.

Poleg zgornje igre imajo v programu še druge nastope kot Uro otroških pesmi in pravljic, Literarni nastop Kuntner — Partljič, dve krajši monodrami, ki jih bosta izvajala Polde Bibič in Zlatko Šugman ter drugo.

Ga. Danica je dejala, da se Slovenci v Sydneyu vesele tega kulturnega doživljanja in pričakujejo, da bo prav tako uspešno kot nedavni nastop glasbenega ansambla iz Slovenske Koroške..

Ga. Petrič pravi, da bo tudi v bodočnosti z veseljem delovala za Vestnik. Ni dvoma, da bodo tudi naši drugi zastopniki, g. Lojze Kossi v Petru in g. Jože v Gold Coast-u še naprej prispevali svoj delež, čim bo Vestnik zopet na solidnem tiru.

Prosimo vse, da se začasno za vse informacije glede Vestnika obrnete naravnost na Upravo Slovenskega Društva Melbourne, P.O.Box 185 Eltham, Vic. 3095 in telefonično na 437 1226.

Umetnik Janez Bernik je izdelal "križev pot" v novi draveljski cerkvi v Ljubljani. Betonske stene cerkve so mu postavile težko nalogo. Poskušal je različne materiale, steklo, kamen, a nazadnje se je odločil za specialni papir med dvema okvirjenima stekloma.

Cerkev je bila zgrajena po načrtih arhitekta Marka Mušiča in se imenuje cerkev Kristusovega učlovečenja.

SLOVENSKO DRUŠTVO MELBOURNE

MATERINSKI DAN

V NEDELJO 8. MAJA 1988

Bo kuhinjo v društvenih prostorih oskrbovala naša mladina, kot je to že več let običaj pri S.D.M. Podprite delo naše mladine s svojim obiskom, vsi ste dobrodošli. Na razpolago bosta odlično kosilo in večerja. Nasvidenje!

